

การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

กรกฎาคม 2561

การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชยาภรณ์ กองสมบัติ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

กรกฎาคม 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

กรกฎาคม 2561

ชยาภรณ์ กองสมบัติ. (2561). การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับ
ครูแนะแนว. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญาณิพนธ์:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์, อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ
ใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ในการศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 360 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่
มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory
factor - analysis: CFA) ส่วนการพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว
ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง
ต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สาร
เสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=1.74$ df=1
p=.19 GFI=1.00 AGFI=0.98 RMSEA=0.04 SRMR=0.01) โดยความรู้สึกแสวงหามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
มาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือความท้อแท้สิ้นหวัง ความหุนหันพลันแล่น และความไวต่อความวิตก
กังวล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุด ตามลำดับ 2) คู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ
ใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ในภาพรวม มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้สภาพจริง อยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X}=4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมในด้านการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก
ที่สุด ($\bar{X}=4.57$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาและด้านรูปเล่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$ และ 4.14 ตามลำดับ)

DEVELOPMENT OF A RISK BEHAVIOR PREVENTION MANUAL
FOR GUIDANCE TEACHERS

AN ABSTRACT
BY CHAYAPORN KONGSOMBUT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Research and Human Potential Development
at Srinakharinwirot University

July 2018

Chayaporn Kongsombut. (2018). *Development of a Risk Behavior Prevention Manual for Guidance Teachers*. Master's thesis, M.Ed. (Research and Development on Human Potential). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Asst. Prof. Dr. Patcharaporn Srisawat, Dr. Wilailak Langka

The purpose of this research was to study and to measure models of risk behavior for substance use among secondary school students with empirical data and to develop

a risk behavior prevention manual for guidance teachers. The sample for the measurement model for risk behavior for substance use consisted of three hundred and sixty secondary school students under the authority of the office of Opportunity Expansion School in Primary Educational Area, Office One. The research instruments used in this study was risk behavior measurement. The statistical methods employed was confirmatory factor analysis of Maximum Likelihood: ML. The development of a risk behavior prevention manual for guidance teachers were assessed by seven professionals. The research instruments used to evaluate the risk behavior prevention manual for guidance teachers were mean and standard deviation.

The results of the research were as follows: The measurement of a model of risk behavior for substance use among secondary school students in accordance fit with the empirical data ($\chi^2=1.74$ df=1 p=.19 GFI=1.00 AGFI=0.98 RMSEA=0.04 SRMR=0.01). The factors of each category, in descending order, were as follows: Sensation Seeking, Hopelessness, Impulsivity and Anxiety Sensitivity. The risk behavior prevention manual for guidance teachers to evaluate overall suitability were more level ($\bar{X} = 4.29$). An analysis of the aspect that showed the risk behavior prevention manual for guidance teachers were suitable to "Apply" at the most level ($\bar{X} = 4.57$), "Content" at the more level ($\bar{X} = 4.18$) and "Pattern" ($\bar{X} = 4.14$) was also at the more level.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ และให้คำแนะนำที่ดีอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และอาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำและเติมเต็มในส่วนที่ยังบกพร่อง จึงทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ตามกำหนดเวลา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูง

นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร. สุขอรุณ วงษ์ทิม กรุณามาเป็นประธานกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ พร้อมให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำต่างๆ ที่ล้วนเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อุรปริย เกิดในมงคล ที่ให้ความอนุเคราะห์ เมตตาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งยังเพิ่มเติมให้ความรู้และคำแนะนำต่างๆ

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน คอยให้กำลังใจ ดูแลด้วยความรักความเข้าใจ และให้ความเชื่อมั่นในตัวผู้วิจัยมาตลอด

ขอบคุณคุณดวงนภา มิ่งขวัญ คุณกัลยา เจริญชัย คุณชลหทัย ใจดี คุณวิจิตรตา โปะสง และเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโททุกคนสำหรับกำลังใจ และการช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน เป็นมิตรภาพที่ไม่มีวันลืมเลือน

ขอบคุณหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงานสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในทุก ๆ ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ คอยอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

และสุดท้ายขอบคุณตัวเองที่พยายามทำงานวิจัยเล่มนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ขอขอบคุณประสบการณ์ทุกอย่างที่ได้พบจากการเรียนปริญญาโทในครั้งนี้

ชยาภรณ์ กองสมบัติ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามของการวิจัย.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด.....	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่มือ.....	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโมเดลการวิจัยและการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA).....	23
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สาร เสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	30
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	30
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3(ต่อ) ระยะที่ 2 การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับ	
ครูแนะแนว.....	35
ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการประเมิน.....	35
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	39
ตอนที่ 2 การศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	40
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลการประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว.....	43
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	45
สรุปผลการวิจัย.....	46
อภิปรายผลการวิจัย.....	46
ข้อเสนอแนะ.....	50
บรรณานุกรม.....	51
ภาคผนวก.....	57
ภาคผนวก ก	58
ภาคผนวก ข	60
ภาคผนวก ค.....	63
ภาคผนวก ง	68
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	103

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1 จำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต1 โดยแบ่งตามอำเภอ.....	30
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต1.....	31
3 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.....	39
4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	40
5 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นขององค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา	41
6 ค่าดัชนีความความสอดคล้องและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	42
7 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	42
8 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ ใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	44

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิด.....	6
2 โมเดลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	25
3 โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา	43

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหายาเสพติด ถือว่าเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น การแพร่ระบาดของยาเสพติดขยายวงกว้างเข้าถึงกลุ่มคนทุกช่วงวัย ก่อให้เกิดความสูญเสียกับประเทศชาติหลายด้านทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการเมือง เป็นต้น รัฐบาลได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้มีการกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กลยุทธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเฉียบขาดกับผู้ที่กระทำความผิดในการค้ายาเสพติดและผู้เสพยาเสพติด จากการรวบรวมสถิติของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดช่วงไตรมาสที่ 1 ของปีงบประมาณ 2558 พบว่า ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมาก ในประเทศไทยได้แก่ ยาบ้า กัญชา และไอซ์ โดยผู้เสพยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษารายใหม่ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่น ในกลุ่มที่เป็นนักเรียน นักศึกษา พบว่า ผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาคือระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.5 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 16.7 โดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ติดอันดับ 1 ใน 5 ของพื้นที่ที่มีผู้เข้ารับการบำบัดสูงสุด ดังนั้นกลุ่มวัยรุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงถือเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558: ออนไลน์)

วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่านวัย แสวงหาอิสรภาพ และพัฒนาความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อน (Steinberg, 2008: 5) เป็นวัยที่มีความยากลำบากในการปรับตัวเพราะมีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย รูปร่างหน้าตา ลักษณะภายนอก รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงฮอร์โมน ซึ่งสามารถส่งผลทำให้อารมณ์เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่มั่นคง หงุดหงิดง่าย เกิดความสับสน ผลักดันให้วัยรุ่นแสวงหาความเป็นตัวของตัวเอง อยากรู้ อยากเห็น ชอบทดลอง มีการยอมรับเอาค่านิยมความเชื่อความสนใจของกลุ่มด้วยความเต็มใจ ทำให้มีพฤติกรรมเลียนแบบได้ง่าย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540: 387) ซึ่งหากวัยรุ่นคบหาเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคมก็จะทำให้วัยรุ่นอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในขณะที่เดียวกันหากวัยรุ่นอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีการใช้สารเสพติดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็มีแนวโน้มที่วัยรุ่นจะเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวได้เช่นกัน ซึ่งจากการศึกษาของแจนเซน (Janzen, 1993: 185) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น ซึ่งมักเกิดจากความอยากรู้อยากลอง มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ บกพร่องในการปรับตัวและทักษะการแก้ไขปัญหา เกิดความเบื่อหน่ายในชีวิตจนรู้สึกไม่มีความสุข อีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญกับวัยรุ่นเป็นอย่างมาก คือ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน รวมไปถึงสัมพันธภาพในครอบครัว และสภาพแวดล้อม นอกจากนี้การศึกษาของกรมวิชาการ (2540: 4) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นใช้สารเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ การมีค่านิยมและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสารเสพติดจึงใช้สารเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เกิดจากความอยากรู้อยากลอง หรือความเศร้า ความทุกข์ ความวิตกกังวลที่มีอยู่ในตัววัยรุ่นทำให้ขาด

พลังใจในการต่อสู้กับปัญหา และปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นใช้สารเสพติดเช่น การอาศัยอยู่ในแหล่งที่มีการจำหน่ายสารเสพติด ครอบครัวขาดความรักความอบอุ่นคบหาเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ซึ่งจากการศึกษาข้างต้นทำให้เห็นว่า การที่วัยรุ่นเลือกใช้สารเสพติดมักมีสาเหตุมาจากตัววัยรุ่นเองเป็นส่วนใหญ่ โดยลักษณะภายนอกที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของบุคคล เช่น พฤติกรรมต่างๆ และลักษณะภายใน เช่น อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้

สารเสพติดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดตามแนวคิดของคอนรอตและวอยซิค (Conrod & Woicik. 2002: 329-426) คือ บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดโทษหรืออันตรายต่อตนเอง แต่บุคคลนั้นมีการรับรู้พฤติกรรมของตนเองเป็นไปในทางบวกแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) หมายถึง นักเรียนที่ไม่คาดหวังกับสิ่งต่างๆ มีความกังวลเกี่ยวกับตนเองและชีวิตในอนาคต 2.ด้านการไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety Sensitivity) คือ นักเรียนที่มีความกลัว ความวิตกกังวล ที่เกินไปกว่าความเป็นจริง 3.ด้านความหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) คือ ลักษณะนิสัยของนักเรียนที่แสดงออกถึงการกระทำที่ขาดการไตร่ตรอง การตัดสินใจและลงมือทำอย่างรวดเร็ว และล้มเหลวในการยับยั้งพฤติกรรม และ 4.ด้านความรู้สึกแสวงหา (Sensation Seeking) คือ ลักษณะนิสัยของนักเรียนที่แสดงออกถึงการกระทำที่ไม่อดทนต่อความเบื่อหน่าย ต้องการสิ่งแปลกใหม่มาก และมีความมุ่งมั่นที่จะเสี่ยงเพื่อเป้าหมายและประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งสอดคล้องกับชีว (Siu. 2011: 75-83) ที่ศึกษาเรื่อง ความตรงของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นในฮ่องกง โดยชีวแบ่งพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นในฮ่องกง เป็น 4 ด้าน คือ 1.ด้านการเก็บตัวหรือความท้อแท้สิ้นหวัง (Introversion/Hopelessness) 2.ด้านความหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) 3.ด้านความรู้สึกแสวงหา (Sensation Seeking) และ 4.ด้านการไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety - Sensitivity) นอกจากนี้การศึกษาความตรงของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นออสเตรเลียของนิวตัน (Newton. 2015: 23-30) แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นที่มีความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) ไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety Sensitivity) หุนหันพลันแล่น (Impulsivity) และมีความรู้สึกแสวงหา (Sensation Seeking) มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดเช่นกัน ส่วนในประเทศไทย ยังไม่พบว่ามีการศึกษาองค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อยืนยันองค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในบริบทของประเทศไทย ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบนั้น จะทำให้สามารถจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้ว่า องค์ประกอบใดมีความสำคัญมากกว่ากัน (ยุทธ ไกยวรรณ. 2556: 60) เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดต่อไป

เมื่อได้ผลการศึกษาข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยจะนำองค์ประกอบที่สอดคล้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาจัดทำเป็นคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว โดยชุดิมา สัจจามันท์ (2550: 1) ได้อธิบายความหมายของคู่มือไว้ว่า คู่มือ เป็นงานเขียนทางวิชาการประเภทหนึ่งที่ใช้คู่กับกิจกรรม ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ ให้คำแนะนำ

และรายละเอียดเพื่อให้สามารถศึกษาด้วยตนเองได้ มีลักษณะสำคัญ คือ ใช้คู่กับการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ มีการให้คำแนะนำและรายละเอียด เพื่อให้สามารถศึกษาและทำได้ด้วยตนเอง โดยคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ครูแนะแนวได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งระบุวิธีลดองค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด ได้แก่ การสร้างความภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง และการผ่อนคลายความเครียด โดยครูแนะแนวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไปได้

คำถามของการวิจัย

1. โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่
2. คู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้สภาพจริงหรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวเพื่อใช้เป็นแนวทางป้องกันการใช้สารเสพติดในกลุ่มวัยเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2560 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 4,286 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. 2560: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีการศึกษา 2560 ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage random sampling) จำนวน 360 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

กลุ่มผู้ประเมินคุณภาพคู่มือ

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสารเสพติด
2. มีความเชี่ยวชาญด้านปัญหาเด็กและเยาวชน
3. มีประสบการณ์เป็นอาจารย์แนะแนวในระดับมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด หมายถึง บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดโทษหรืออันตรายต่อตนเอง แต่บุคคลนั้นมีการรับรู้พฤติกรรมของตนเองเป็นไปในทางบวก แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) หมายถึง นักเรียนที่ไม่คาดหวังกับสิ่งต่างๆ มีความกังวลเกี่ยวกับตนเองและชีวิตในอนาคต มีการครุ่นคิดถึงอนาคตอยู่ตลอดเวลา รู้สึกว่าตนเองล้มเหลว

1.2 ด้านการไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety Sensitivity) หมายถึง นักเรียนที่มีความกลัวความวิตกกังวล ที่เกินไปกว่าความเป็นจริง มีอาการวิตกกังวลจนปวดศีรษะ มีความกลัวทำให้เกิดความวิตกกังวล

1.3 ด้านความหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) หมายถึง ลักษณะนิสัยของนักเรียนที่แสดงถึงการกระทำที่ขาดการไตร่ตรอง การตัดสินใจและลงมือทำอย่างรวดเร็ว และล้มเหลวในการยับยั้งพฤติกรรม ไม่คิดก่อนพูด เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปแล้วมารู้สึกเสียใจในการกระทำของตนเอง

1.4 ด้านความรู้สึกแสวงหา (Sensation Seeking) หมายถึง ลักษณะนิสัยของนักเรียนที่แสดงออกถึงการกระทำที่ไม่อดทนต่อความเบื่อหน่าย ต้องการสิ่งปลุกเร้าอย่างมาก และมีความมุ่งมั่นที่จะเสี่ยงเพื่อเป้าหมายและประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม ชอบแสวงหาประสบการณ์ที่ตื่นเต้นและท้าทาย

2. คู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด หมายถึง เอกสารที่ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเนื้อหาในคู่มือประกอบด้วย (1) คำแนะนำในการใช้คู่มือ (2) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารเสพติด (3) ปัจจัยที่นำไปสู่การใช้สารเสพติด (4) บทบาทของครูแนะแนวในโรงเรียน

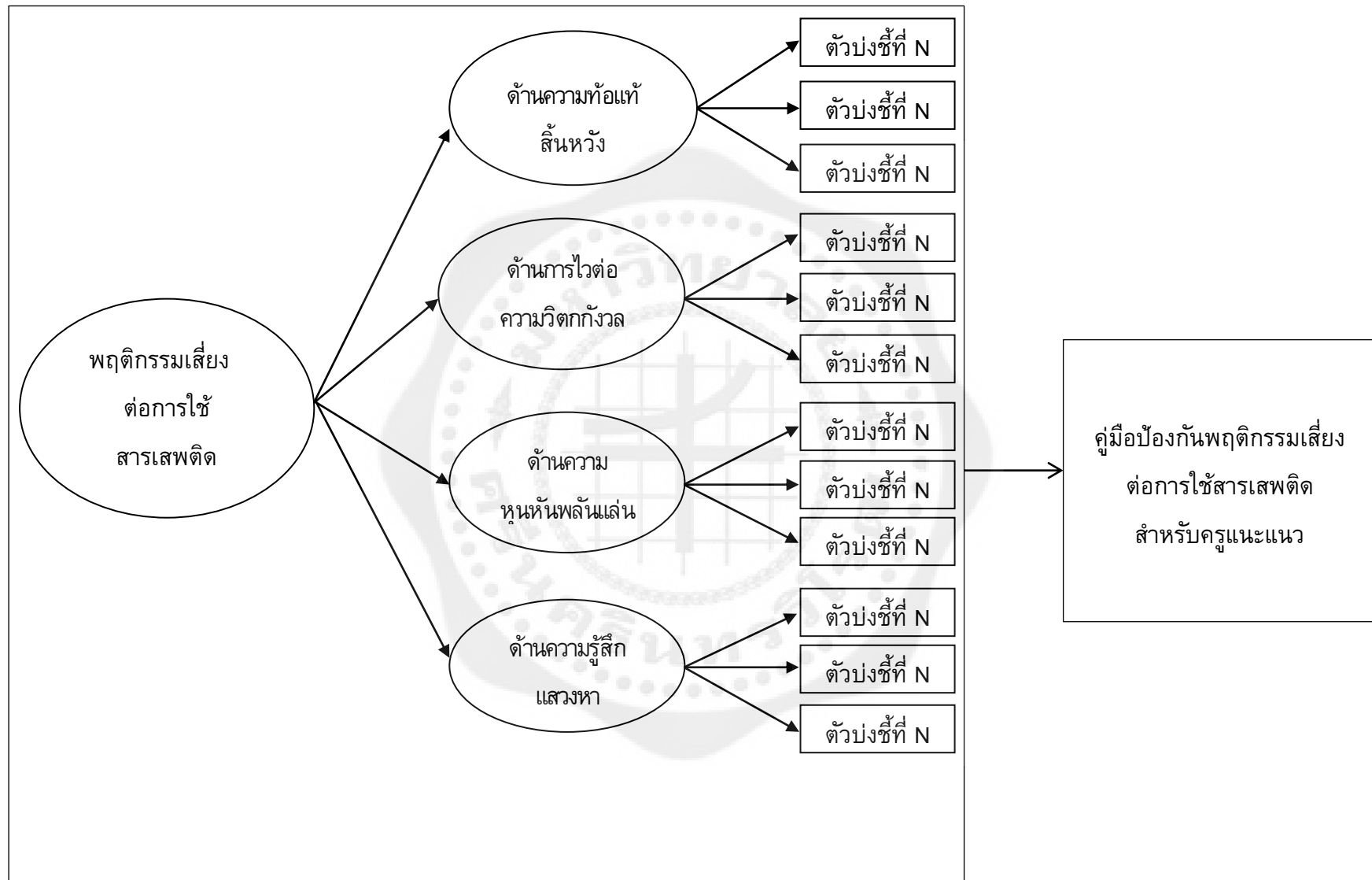
(5) พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (6) การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

3. โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง แบบจำลองที่แสดงลักษณะของตัวแปรแฝงหรือโครงสร้างสมมติฐานพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งถูกบ่งชี้ด้วยตัวแปรที่สังเกตได้หรือข้อคำถาม

4. สารเสพติด หมายถึง สารที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายจะทำให้เกิดความต้องการเสพในปริมาณมากขึ้น และส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ และระบบประสาท

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดตามแนวคิดของคอนร็อดและวอยซิค (Conrod ;& Woicik. 2002: 329-426) ซึ่งมี 4 ด้าน คือ 1.ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง 2.ด้านการไวต่อความวิตกกังวล 3.ด้านความหุนหันพลันแล่น 4.ด้านความรู้สึกแสวงหา และได้ทำการพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ตามแนวคิดของคอนร็อดและวอยซิค ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. คู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้สภาพจริง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
 - 1.1 ความหมายของวัยรุ่น
 - 1.2 พัฒนาการของวัยรุ่น
 - 1.3 บุคลิกภาพของวัยรุ่น
 - 1.4 พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น
 - 1.5 ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
 - 1.6 องค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
- 2.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด
 - 2.1 สถานการณ์ปัญหาสารเสพติดในประเทศไทย
 - 2.2 ความหมายของสารเสพติด
 - 2.3 ประเภทของสารเสพติด
 - 2.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด
- 3.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่มือ
 - 3.1 ความหมายของคู่มือ
 - 3.2 หลักการเขียนคู่มือ
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนคู่มือ
- 4.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโมเดลการวิจัยและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA)
 - 4.1 โมเดลการวิจัย
 - 4.2 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
 - 4.3 หลักการของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
 - 4.4 ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

1.1 ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น ในภาษาอังกฤษ คือ adolescence ซึ่งมาจากภาษาละตินว่า adolescere แปลว่า พัฒนาการสู่ความเจริญเติบโตพ้นจากความเป็นเด็ก

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 387) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่น (Adolescent) เป็นวัยที่มีความยากลำบากในการปรับตัวเพราะมีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย รูปร่างหน้าตา ลักษณะภายนอก รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงฮอร์โมน ซึ่งสามารถส่งผลทำให้อารมณ์เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่มั่นคง หงุดหงิดง่าย เกิดความสับสน ผลักดันให้วัยรุ่นแสวงหาความเป็นตัวของตัวเอง อยากรู้ อยากเห็น ชอบทดลอง มีการยอมรับเอาค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจของกลุ่มด้วยความเต็มใจ ทำให้มีพฤติกรรมเลียนแบบได้ง่าย

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539: 11) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ก้าวไปสู่การมีวุฒิภาวะ มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยการเข้าสู่วัยรุ่นนั้น จะยึดถือการเข้าสู่ภาวะทางเพศเป็นเกณฑ์

สแตนเบิร์ก (Steinberg. 2008: 5) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่านวัย แสวงหาอิสรภาพ และพัฒนาความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ต้องปรับตัวมากกว่าช่วงวัยอื่น ต้องการการยอมรับ และเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างมาก

1.2 พัฒนาการของวัยรุ่น

พัฒนาการต่าง ๆ ของวัยรุ่น มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อกันเหมือนวัยอื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วไม่แน่นอน เข้าใจค่อนข้างยาก และละเอียดซับซ้อน ทำให้พัฒนาการในระยะวัยรุ่นเป็นช่วงที่น่าสนใจมากช่วงหนึ่ง

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 330-347) ได้อธิบายพัฒนาการของวัยรุ่นของวัยรุ่นไว้ดังนี้

พัฒนาการทางกายเป็นไปในแง่ของความงอกงาม เจริญเติบโตถึงขีดสมบูรณ์ เพื่อทำหน้าที่อย่างเต็มที่ ความเจริญเติบโตมีทั้งส่วนภายนอกที่มองเห็นได้ง่าย เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก รูปร่าง ส่วนสัดของร่างกาย ลักษณะเส้นผม ฯลฯ และความเจริญส่วนภายใน เช่น การทำงานของต่อมบางชนิด โครงกระดูกแข็งแรงขึ้น การผลิตเซลล์สืบพันธุ์ในเด็กชาย การมีประจำเดือนของเด็กหญิง ฯลฯ พัฒนาการทางอารมณ์

ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางร่างกายทั้งภายในและภายนอก กระทบกระเทือนส่งผลให้เกิดความกระเทือนแบบแผนอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นและวัยรุ่น เด็กมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สับสน อ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ไม่มั่นคง ระดับความเข้มของอารมณ์แต่ละอย่าง ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพดั้งเดิมของเด็กและตัวเราที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ เด็กแต่ละคนเริ่มแสดงอารมณ์ต่าง ๆ อย่างชัดเจน เช่น อารมณ์ร้อน อารมณ์ขี้วิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ ขี้ใจจน ฯลฯ บางคนเรียกลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่นว่า เป็นพายุบูแคม (storm and stress)

บุคคลต่างวัยจึงต้องใช้ความอดทนมากเพื่อจะเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์กับพวกเขา เนื่องจากเข้ากับบุคคลต่างวัยยาก เด็กวัยรุ่นจึงเกาะกลุ่มกันได้ดีมาก

เป็นพิเศษกว่าวัยอื่น ๆ เพราะเข้าใจและยอมรับกันได้ง่าย ซึ่งวัยรุ่นที่มีพัฒนาการในวัยที่ผ่านมามีด้วยดีปรับตัวได้ดี ก็ไม่จำเป็นว่าต้องมีสภาพอารมณ์ที่สับสนหรือมีลักษณะเป็นพายุบูแคม หรือถ้ามีก็เป็นช่วงสั้น และไม่รุนแรง

พัฒนาการทางสังคม

วัยรุ่นให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมวัยเป็นอย่างมาก มีการรวมกลุ่มกันเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมด้านต่าง ๆ ครอบครัวยังมีอิทธิพลน้อยลง ดังนั้นอิทธิพลของกลุ่มจึงมีผลต่อวัยรุ่นโดยตรง หากกลุ่มเพื่อนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ก็ย่อมส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ในขณะที่เดียวกันหากกลุ่มเพื่อนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ก็มีแนวโน้มทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมเลียนแบบได้

พัฒนาการทางสติปัญญา

วัยรุ่นมีความเจริญเติบโตทางสมองเต็มที่ สามารถคิดได้ในทุก ๆ แบบ หากวัยรุ่นได้รับการศึกษาอบรมมาตามขั้นตอนด้วยดี ระยะนี้เป็นระยะที่เด็กจะแสดงความสามารถอย่างชัดเจน วัยรุ่นสามารถเรียนรู้เรื่องยาก ๆ เรื่องที่เป็นนามธรรมซับซ้อนได้

1.3 บุคลิกภาพของวัยรุ่น

บุคลิกภาพตรงกับภาษาอังกฤษว่า "personality" มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า "persona" ซึ่งมีความหมายว่า "mask" แปลว่า หน้ากาก สำหรับตัวละครใช้สวมหน้าเวลาออกแสดง

วิชุดา จันท์เวโรจน์ (2556: 66) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพ หมายถึง สภาวะทุกอย่างที่ประกอบกันขึ้นเป็นตัวบุคคล โดยหมายรวมถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะทางจิตใจซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ บุคลิกภาพเป็นหน่วยรวมของระบบทางกายและจิตภายในตัวบุคคล ซึ่งกำหนดลักษณะการปรับตัวเป็นแบบเฉพาะของบุคคลนั้นต่อสิ่งแวดล้อมของเขา บุคลิกภาพของแต่ละคนจะเห็นได้ชัดเจนจากลักษณะนิสัยในการคิดและการแสดงออกรวมทั้งทัศนคติและความสนใจต่าง ๆ กิริยาท่าทาง ตลอดจนปรัชญาชีวิตที่บุคคลนั้นยึดถือ บุคลิกภาพครอบคลุมสภาวะทุกอย่าง ซึ่งประกอบขึ้นเป็นตัวบุคคลนับตั้งแต่สภาวะทางกาย อารมณ์ ทักษะ ความสนใจ ความคิดห้วง ความรู้สึก ลักษณะท่าทาง นิสัย ความสามารถทางปัญญา ตลอดจนความสำเร็จที่บุคคลนั้นได้รับ รวมทั้งการปรับตัวของแต่ละบุคคลในการเผชิญปัญหา หรือความคับข้องใจที่เกิดขึ้นในทุกสถานการณ์ของชีวิตซึ่งก็นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

นพมาศ อึ้งพระ (2546: 4) ได้ให้ความหมายของคำว่า บุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพ คือ โครงสร้างทางจิตวิทยา (psychological construct) เป็นมโนคติที่สลับซับซ้อนซึ่งได้รวมถึง ภูมิหลังพิเศษทางยีนส์ของบุคคลและประวัติการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีที่ความซับซ้อนเหล่านี้รวมองค์และประสานกันทำให้เกิดพฤติกรรมสนองต่อสิ่งเหล่านี้เฉพาะในสิ่งแวดล้อม

พรพิมล จันท์พลับ (2550: 7) ได้ให้ความหมายของคำว่า บุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะที่แสดงถึงเอกลักษณ์ต่าง ๆ ของบุคคล มีลักษณะภายนอก เช่น รูปร่างหน้าตา ท่าทาง

พฤติกรรมต่าง ๆ และลักษณะภายใน เช่น อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ความสามารถ ซึ่งมีผลต่อการกำหนดแบบแผนวิธีการคิดของบุคคลในการสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี

โดยบุคลิกภาพนั้นมีความสำคัญ หากผู้ใดมีบุคลิกภาพดีย่อมมีประโยชน์ทั้งแก่ส่วนตัวและส่วนรวม คือ ความสุขกายสบายใจอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นที่ยอมรับและมีสังคมที่สงบสุขเรียบร้อย เมื่อได้เรียนรู้บุคลิกภาพอันเป็นมาตรฐานของสังคมแล้วจะช่วยให้บุคคลสามารถปรับปรุง เสริมสร้างบุคลิกภาพของตนเองได้ถูกต้องตามที่สังคมต้องการ ดังนั้น ผู้ที่มีบุคลิกภาพดีต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีเป็นเบื้องต้น จึงจะเป็นผู้ที่สามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามหลักความเป็นจริง ไม่ต่อต้านหรือยอมรับทุกสิ่งทุกอย่างโดยไร้หลักการ และไม่ว่าอยู่ในสภาวะการณ์ใด ๆ ก็ตาม ยังสามารถประพฤติปฏิบัติได้อย่างคงเส้นคงวา เป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดี การมีบุคลิกภาพที่ดีนั้นจะเป็นผลให้บุคคลนั้นมีลักษณะสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

- 1) มีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจสภาพความจริงได้อย่างถูกต้อง
- 2) การแสดงอารมณ์จะอยู่ในลักษณะและขอบเขตที่เหมาะสม
- 3) มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสังคมได้
- 4) มีความสามารถในการทำงานที่อำนวยความสะดวกต่อผู้อื่นและสังคมได้
- 5) มีความรักและความผูกพันต่อผู้อื่น
- 6) มีความสามารถในการพัฒนาตนเองและพัฒนาการแสดงออกของตนต่อผู้อื่นได้ดี (วิ

ชุดา จันท์เวโรจน์. 2556: 67)

ส่วนบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ไม่ดีหรือไม่ปกติ ก็จะส่งผลให้การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นไปด้วยความยากลำบาก โดยบุคลิกภาพที่ไม่ปกติ สามารถสรุปได้ดังนี้

1) อวัยวะไม่ปกติ เช่น หูตึง ตาบอดสี ถ้ำร่างกายหรือจิตใจบกพร่องย่อมจะเป็นสาเหตุให้เกิดความไม่สมบูรณ์แก่บุคลิกภาพ ร่างกายอาจเกิดบกพร่องหรือไม่พัฒนามาตั้งแต่กำเนิดก็ได้ หรือเจริญมาตามปกติแล้ว แต่มาเสื่อมหรือบกพร่องลงในภายหลังก็ได้ เช่น เกิดจากอุบัติเหตุ โรคภัยไข้เจ็บ ทำให้ชาลีบ เป็นต้น

2) การอบรมในวัยเยาว์ไม่ดุลยภาพ ในสังคมอารยชนต้องมีคุณสมบัติหลายอย่างแต่ละอย่างต้องมีส่วนพอเหมาะกันเมื่อเข้ารวมกันเป็นบุคลิกภาพ เช่น คนที่มีบุคลิกภาพเป็นปกติควรต้องรู้จักกลัว กลัว รัก เกลียด เมตตา ใจแข็ง ฯลฯ อย่างละเท่า ๆ กันโดยประมาณ ถ้าอย่างหนึ่งอย่างใดมีมากเกินไปหรือขาดไป จัดว่าไม่ดุลยภาพ ไม่เป็นคนปกติ คนที่กลัว บ้าบิ่น ไม่รู้จักกลัวอะไรเลย ก็เป็นคนไม่ปกติ คนที่ไม่รู้จักเกลียดหรือรักอะไรเลย คน ๆ นั้นก็ไม่ใช่นormal

3) การยกตัวเกินไป การพยายามหาเหตุผลเข้ากับตัวเองเป็นการปรับตัว ถ้าไม่ทำซ้ำบ่อยมากเกินไปและไม่เป็นการซ้ำเติมหรือทำให้คนอื่นเดือดร้อน เจ็บช้ำน้ำใจ ก็ถือว่าเป็นผลดี แต่ก็เหมือนยาเสพติดให้โทษ บุคคลใดใช้บ่อยย่อมจะเกิดการติดเป็นนิสัยและให้โทษซึ่งจะถือว่าบุคคลนั้นเป็นคนที่บุคลิกภาพไม่ปกติ

4) ความขัดแย้งทางจิตใจ คือ ความขัดแย้งระหว่างความต้องการที่ตรงกันข้ามกันอย่างรุนแรง เช่น คนร้ายพบตำรวจ ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะสู้หรือหนีดี ถ้าเกิดความขัดแย้งมักจะทำให้เกิดความเครียดในอารมณ์อย่างรุนแรง เกิดความวิตกกังวล กระวนกระวายใจ ดังนั้นจึงต้องเก็บกดหรือ

ความต้องการบางอย่างไว้ ขณะเดียวกันก็จะแสดงความต้องการอีกอย่างหนึ่งออกไปในรูปทดแทนอย่างแรง ความขัดข้องในจิตใจทำให้บุคลิกภาพของคนผิดไป เพราะเกิดความขัดแย้งตรงข้ามกันขึ้นระหว่างความคิด ความรู้สึกและแรงขับเคลื่อนของความต้องการจึงก่อให้เกิดความอึดอัดใจที่ต้องเลือกเอาอย่างหนึ่ง จึงมักแสดงอารมณ์และพฤติกรรมที่สังคมมาปรารถนาออกมา จึงถือว่า ความขัดแย้งทางจิตใจเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความผิดปกติทางบุคลิกภาพอย่างสำคัญ

5) ความรุนแรงของบุคลิกภาพต่าง ๆ เป็นคนที่ไม่มีความพอดี ตึงเกินไปหรือไม่ก็หย่อนเกินไป เช่นพวกที่ยึดมั่นในแบบเก่าแก่อาย่างงมงายไม่ยอมเปลี่ยนแปลงหรือปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน พวกที่ดื้อไม่ยอมฟังใคร พวกที่ไม่ยอมแพ้หรือยอมแพ้ทุกครั้ง ไม่สู้ ไม่ชอบเอาชนะใครเลย เป็นต้น

6) คนประเภทที่เก็บตัวจนเกินไป ไม่คบค้าสมาคมกับใคร ไม่สนใจใคร ซึ่งถือว่ามีบุคลิกภาพผิดปกติทั้งสิ้น

จากข้างต้นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ไม่ปกติ มักเกิดจากการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ซึ่งสุริยเดว ทรีปาตี (2551: 7-9) ได้กล่าวถึง ปัญหาการปรับตัวในวัยรุ่นและการสร้างบุคลิกภาพไว้ว่า ความขัดแย้งในจิตใจของวัยรุ่นที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นสิ่งปกติของการเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ แต่จะไม่รุนแรงมีผลกระทบต่อการเรียน การงานหรือสังคม ในกรณีที่ปัญหารุนแรงส่งผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ นั้น จึงจะจัดว่ามีปัญหาในการปรับตัว ซึ่งพบได้ร้อยละ 10-15 ของวัยรุ่นทั่วไป โดยเฉพาะปฏิกิริยาต่อการรับบทบาทหน้าที่ของความเป็นผู้ใหญ่ รู้สึกว่าการดูแลรับผิดชอบตัวเองเป็นภาระที่ยากจะรับเอาไว้ได้ เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ท้อแท้สิ้นหวัง หรือมีอาการแสดงออกมาทางร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง หรือมีอาการผื่นผื่นคัน ก้าวร้าว ต่อต้าน ซึ่งอาการเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่นาน ในที่สุดจะสามารถพัฒนาต่อไปได้ ชีวิตนี้แท้จริงมีปัญหาก็ทำให้เราต้องปรับตัว และแก้ไขความขัดแย้งอยู่เสมอ แต่ในช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงระยะพิเศษเพราะเกิดผลต่อเนื่องลูกกลมได้ง่าย ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย อยากรับอิสระ อยากรับเป็นผู้ใหญ่ อยากรับตัวของตัวเอง แต่ในขณะเดียวกันก็ยังขาดประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จึงทำให้เกิดความผิดพลาดได้ง่าย หากวัยรุ่นเข้าใจปัญหาของตนเองและสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม จะทำให้วัยรุ่นมีความสุข มีความสามารถที่จะสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามช่วงวัย ได้แก่

1) การค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านความนึกคิด ค้นหาสิ่งต่าง ๆ ทั้งทาง คำพูด การแสดงออก การแต่งกาย การเข้าสังคม วัยรุ่นที่สามารถผ่านพ้นภาวะวิกฤติในการค้นหาตนเองได้ มักจะเป็นผู้ที่เลือกเผชิญหน้ากับปัญหาอย่างมีสติปัญญา รู้จักตนเอง ไม่รู้สึกว่าคุณเองโดดเดี่ยว วัยรุ่นที่สามารถผ่านวิกฤตการณ์นี้ได้และค้นพบตนเอง ก็เท่ากับมีความสามารถที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพมั่นคง

2) การเอาชนะตนเอง การควบคุมพฤติกรรม อารมณ์ ให้ออกมาในรูปแบบที่เหมาะสม ในระยะแรกจะพบลักษณะสองจิตสองใจระหว่างความอยากเป็นเด็กต่อไปกับความอยากเป็นผู้ใหญ่ จากความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นมักมองว่าผู้ใหญ่ เป็นวัยที่ต้องพึ่งตนเองได้ ตัดสินใจถูกต้อง การที่จะเอาชนะใจตนเองนั้น เป็นสิ่งที่เด็กควรจะได้รับรู้ ได้รับโอกาสในการฝึกฝนมาตั้งแต่วัยเด็ก ฝึกแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่ในวัยเด็กที่ไม่เคยได้รับการฝึกมาก่อน ไม่เคยเอาชนะตนเองโดยการประพฤติ

ตนให้เหมาะสมได้ เมื่อเติบโตเป็นวัยรุ่นก็จะเกิดพฤติกรรมที่ขาดการยับยั้งชั่งใจได้บ่อยครั้ง และอาจเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตนเองและผู้อื่นอีกด้วย

3) การแยกตัวเป็นอิสระ โดยวัยรุ่นมีความรู้สึกว่าตนเองมีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ในขณะที่เดียวกันวัยรุ่นก็จะสังเกตปฏิกิริยาการยอมรับจากบุคคลรอบข้างด้วย

1.4 พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่านวัย แสวงหาอิสรภาพ และพัฒนาความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อน (Steinberg. 2008: 5) เป็นวัยที่มีความยากลำบากในการปรับตัวเพราะมีการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย รูปร่างหน้าตา ลักษณะภายนอก รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงฮอร์โมน ซึ่งสามารถส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่นั่นคง หงุดหงิดง่าย เกิดความสับสน ผลักดันให้วัยรุ่นแสวงหาความเป็นตัวของตัวเอง อยากรู้ อยากเห็น ชอบทดลอง มีการยอมรับเอาค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจของกลุ่มด้วยความเต็มใจ ทำให้มีพฤติกรรมเลียนแบบได้ง่าย (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2540: 387) ซึ่งหากวัยรุ่นคบหาเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคมก็จะทำให้วัยรุ่นอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ในขณะเดียวกันหากวัยรุ่นอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็มีแนวโน้มที่วัยรุ่นจะเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวได้เช่นกัน โดยพฤติกรรมเสี่ยงที่มักพบในวัยรุ่น เช่น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พฤติกรรมเสี่ยงด้านการขับขีรถจักรยานยนต์ซึ่ง พฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดเกมส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมเสี่ยงด้านความเครียดและกดดันทางอารมณ์ พฤติกรรมเสี่ยงด้านการแต่งกาย พฤติกรรมเสี่ยงด้านการทะเลาะวิวาท พฤติกรรมเสี่ยงด้านการบริโภคอาหาร พฤติกรรมเสี่ยงด้านการติดสารเสพติด

1.5 ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

คอนร็อดและวอยซิค (Conrod & Woicik. 2002: 329-426) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดไว้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด หมายถึง การมีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมที่เป็นโทษหรือมีอันตรายต่อชีวิต แต่บุคคลนั้นมีการรับรู้พฤติกรรมของตนเองเป็นไปในทางบวก

ชัยณรงค์ อ่อนภูธร (2558: 6) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดไว้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด หมายถึง การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่กระตุ้นส่งเสริมให้มีโอกาสในการใช้สารเสพติดมากขึ้น

สายสุตา สุขแสง และคณะ (2558: 4) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดไว้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด หมายถึง การปฏิบัติตนของบุคคลด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด เช่น การคบหาเพื่อนที่ติดสารเสพติด ชอบเที่ยวเตร่หนีเรียน เป็นต้น

นริสา วงศ์พนารักษ์ (2546: 23) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดไว้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด หมายถึง การกระทำของบุคคลที่มีแนวโน้มในการใช้สาร

เสพติดหรือเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดแสดงออกมาหรือสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ปาก และผิวหนัง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดตามแนวคิดของคอนรอตและวอยซิค

1.6 องค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

คอนรอตและวอยซิค (Conrod & Woicik. 2002: 329-426) แบ่งพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) หมายถึง บุคคลที่ไม่คาดหวังกับสิ่งต่างๆ มีความกังวลเกี่ยวกับตนเองและชีวิตในอนาคต โดยภุมรินทร์ ภุมิประเสริฐโชค (2546: 26) ได้ให้ความหมายของความท้อแท้สิ้นหวัง ไว้ว่า ความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) หมายถึง สภาวะทางอารมณ์ของบุคคล ที่ทำให้มองตนเอง สิ่งแวดล้อม และอนาคตไปในทางที่ไม่ดี และเมื่อมีเหตุการณ์ที่คุกคามชีวิต ทำให้มองเห็นว่าตนเองไม่สามารถคาดหวังหรือเปลี่ยนแปลงตนเองในสิ่งเหล่านั้นในทางที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับเยาวัลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์และลัดดา แสนสีหา (2539) ที่ได้ให้ความหมายของความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) ไว้ว่า เป็นสภาวะอารมณ์ที่แสดงถึงความรู้สึกรันทดต่อการดำเนินชีวิตจนทำให้ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และรู้สึกว่าไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมได้อย่างเฉียบพลัน แสดงออกทั้งทางความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรม

ภุมรินทร์ ภุมิประเสริฐโชค (2546: 26) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่พบมากในวัยรุ่น สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นมีปัญหาดังกล่าวมีหลายปัจจัย ปัจจัยด้านสภาวะทางอารมณ์ เช่น ภาวะซึมเศร้าที่เกิดจากความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้วัยรุ่นใช้สารเสพติด รวมทั้งเป็นปัจจัยทำนายการกลับไปเสพซ้ำในวัยรุ่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวู้ด (Woods 1990 อ้างถึงใน ภุมรินทร์ ภุมิประเสริฐโชค 2546: 35) ที่พบว่า วัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดจะมีความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังสูงกว่าวัยรุ่นที่ไม่ใช้สารเสพติด โดยศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับความคิดฆ่าตัวตายในวัยรุ่นและในวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้นที่ใช้สารเสพติด ใช้แบบประเมินความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังเพื่อค้นหาผู้ที่มีความคิดฆ่าตัวตายในกลุ่มที่ใช้สารเสพติดเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ใช้สารเสพติด อธิบายได้ว่า ผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย คือ ผู้ที่มีความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังในอนาคต และในผู้ที่ใช้สารเสพติดจะมีความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังที่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ

2) ด้านการไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety Sensitivity) คือ บุคคลที่มีความกลัว ความวิตกกังวล ที่เกินไปกว่าความเป็นจริงโดยเกษร เกษมสุข (2547: 9-10) ได้กล่าวไว้ว่า ความวิตกกังวลเป็นสภาวะหนึ่งของจิตใจที่บุคคลรู้สึกไม่สบายใจ เป็นทุกข์ สับสน อึดอัดใจ กระวนกระวายใจ และหวาดกลัวว่าจะมีสิ่งเลวร้ายหรือสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งเกิดจากการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น โดยบุคคลจะมีการแสดงออกทั้งทางร่างกายและอารมณ์ สาเหตุของความวิตกกังวล บาคราซ (Bachrach อ้างถึงในเกษร เกษมสุข 2547: 10) ได้สรุปไว้ดังนี้ สาเหตุทางจิตใจ ความวิตกกังวลเกิดจากการขาดความรักความอบอุ่นทางจิตใจตั้งแต่วัยทารก การขาดการสนองตอบทางจิตใจในวัยแรก ๆ ของชีวิต จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความวิตกกังวลได้ง่ายในภายหลัง สาเหตุทางสังคม

และวัฒนธรรม ปัจจัยทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ลัทธิทางการเมือง มีผลต่อการพัฒนาของมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็ก เพราะสังคมและวัฒนธรรมจะถูกถ่ายทอดจากผู้เลี้ยงไปสู่เด็ก เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น เช่น ปัญหาทางอาชญากรรม ปัญหาการว่างงาน ความแตกร้างในครอบครัว การขาดความช่วยเหลือที่ดีต่อกันในสังคม สิ่งเหล่านี้จะคุกคามจิตใจผู้เลี้ยงดูเด็กและถ่ายทอดไปยังเด็กได้ทั้งสิ้น จึงทำให้เกิดความวิตกกังวล อายุ พัฒนาการในแต่ละวัย จะส่งเสริมให้เกิดความวิตกกังวลได้ผลกระทบจากการไวต่อความวิตกกังวล สุวณีย์ ตันติพัฒนานันท์ (2522: 127-130) สามารถสรุปได้ดังนี้ ด้านจิตใจและอารมณ์ ความวิตกกังวล ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกตึงเครียด หวาดหวั่นกลัวโดยไม่มีสาเหตุ ซึ่งบุคคลอาจแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ตกใจง่าย หงุดหงิด โกรธ กระสับกระส่าย โศกเศร้า เสียใจ นอนไม่หลับ ซึมเศร้า เหงื่อเหนียว จิตใจฟุ้งซ่าน เป็นต้น ด้านความคิด ความจำและการรับรู้ ได้แก่ ลืมง่าย สับสน ประสิทธิภาพในการจำลดลง ระบบความคิดถูกรบกวน หมกมุ่นครุ่นคิดแต่เรื่องของตน ย้ำคิดย้ำทำ การตัดสินใจช้าลง ความคิดแคบ ไม่ยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา ความสนใจลดลง ขาดสมาธิ การรับรู้ผิดพลาดประสิทธิภาพในการทำงานลดลง และมีแนวโน้มที่จะคิดไปในทางลดคุณค่าของตน ด้านชีวเคมี (biochemical) มีผลต่อสมองและต่อมไร้ท่อซึ่งควบคุมศูนย์กลางของอารมณ์ของระบบประสาทอัตโนมัติถูกกระตุ้น ส่งกระแสไปที่ส่วนกลางของต่อมอดรีนาล (adrenal medulla) หลังสารอดรีนาลีน (adrenaline) ที่ทำให้เกิดพลังงานการไหลเวียนโลหิตในกล้ามเนื้อดีขึ้น กระเพาะอาหารถูกกระตุ้นให้มีการขับถ่ายน้ำย่อยมากขึ้น ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดแผลในกระเพาะอาหารได้ นอกจากนี้ยังพบว่ามีจำนวนเม็ดโลหิตขาวที่ทำหน้าที่ต้านทานโรคลดลง และระดับไขมันในเลือดสูงขึ้น ด้านสรีรวิทยา (physiological) การเปลี่ยนแปลงนี้ขึ้นกับระดับของความวิตกกังวล ได้แก่ อาการแสดงออกทางร่างกาย เช่น หัวใจเต้นแรง ความดันโลหิตสูงขึ้น หายใจถี่และเร็ว หรือหายใจลำบาก ม่านตาขยาย ริมฝีปากแห้ง เหงื่อออกมาก มีอาการเบื่ออาหาร คลื่นไส้อาเจียน ท้องอืดท้องเฟ้อ เป็นต้น

3) ด้านความหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) คือ ลักษณะนิสัยที่แสดงออกถึงการกระทำที่ขาดการไตร่ตรอง การตัดสินใจและลงมือทำอย่างรวดเร็ว และล้มเหลวในการยับยั้งพฤติกรรม ซึ่งผดุงอารยะวิญญู (2544: 22) ได้ให้ความหมายของความหุนหันพลันแล่น ไว้ว่า เป็นภาวะที่มีความยากลำบากในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบของการเข้าสังคม หรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น และมีความยากลำบากในการทำงานที่ต้องใช้ความสุ่มรอบคอบ สามารถพบได้ในวัยรุ่นทั่วไป และพบได้สูงในวัยรุ่นที่กระทำผิด ซึ่งมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมหุนหันพลันแล่นทั้งทางด้านการบกพร่องความสามารถในการควบคุมตนเอง ด้านการขาดความยับยั้งชั่งใจในความคิดและพฤติกรรมของตนเอง และด้านการกระทำโดยการขาดกระบวนการคิดและวิเคราะห์อย่างรอบคอบ รวมทั้งความเครียดที่ต้องเผชิญ และการเผชิญภาวะวิกฤติในชีวิตที่ต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทตนเองของวัยรุ่นที่กระทำผิด รู้สึกถึงการถูกคุกคาม ขาดความสามารถในการควบคุมสถานการณ์กดดันที่เกิดขึ้น และอาจแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรมหุนหันพลันแล่นได้

4) ด้านความรู้สึกแสวงหา (Sensation Seeking) คือ ลักษณะนิสัยที่แสดงออกถึงการกระทำที่ไม่อดทนต่อความเบื่อหน่าย ต้องการสิ่งปลุกเร้าอย่างมาก และมีความมุ่งมั่นที่จะเสี่ยงเพื่อเป้าหมายและประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยคำจำกัดความของคำว่า sensation หมายถึง ผลจากการได้รับสิ่งกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เป็นความรู้สึกที่แปลกใหม่ น่าตื่นเต้น ที่ต่างจากระดับของ

เกณฑ์ปกติ ได้แก่ การลองเสพสารเสพติด การทำกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย เช่น การกระโดดร่ม การดำน้ำลึก การขับรถแข่ง นอกจากนี้ยังรวมถึงการมีรสนิยมในความแปลกใหม่ของงานศิลปะ ดนตรี การแต่งตัว ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะขึ้นกับประสาทในการรับสัมผัส และสิ่งเร้าที่เป็นตัวกระตุ้นและผลักดันให้เกิดขึ้น ส่วนคำว่า seeking หมายถึง ลักษณะที่ถูกละเลยออกมาโดยการค้นหา แม้ว่าจะมีข้อจำกัดตามรูปแบบของสิ่งแวดล้อมและสังคมก็ตาม ดังนั้นคำว่า Sensation Seeking หรือ ความรู้สึกแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ เป็นลักษณะของบุคลิกภาพที่เกิดจากการรับสิ่งเร้ามากระตุ้นร่างกายและจิตใจให้มีพฤติกรรมแสดงออกที่ชื่นชอบความแปลกใหม่ ความท้าทาย และประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากปกติ และจากการศึกษาของประธาน รัชตจำรุณ (2544: 12) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ กับการติดยาเสพติดในวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกแสวงหาสิ่งตื่นเต้นในระดับสูงกับการติดยาเสพติดในวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้สึกแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจในระดับสูง มีความสัมพันธ์กับการติดยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด ได้แก่

ซิว (Siu. 2011: 75-83) ได้ศึกษาเรื่อง ความตรงของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นในฮ่องกง จากผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นในฮ่องกง มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1.ด้านการเก็บตัวหรือความท้อแท้สิ้นหวัง (Introversion/ Hopelessness) 2.ด้านความหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) 3.ด้านการแสวงหาความท้าทาย (Sensation Seeking) และ 4.ด้านการไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety Sensitivity)

นิวตัน (Newton. 2015: 23-30) ได้ศึกษา เรื่อง ความตรงของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นในประเทศออสเตรเลีย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตรงของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด และเปรียบเทียบองค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นในสหราชอาณาจักร จากผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นในประเทศออสเตรเลียและสหราชอาณาจักรมีองค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดคล้ายคลึงกัน คือ มีความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) ไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety Sensitivity) หุนหันพลันแล่น (Impulsivity) และชอบแสวงหาความท้าทาย (Sensation Seeking)

ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มีความสัมพันธ์ต่อการใช้สารเสพติด

วิทยา รอบคอบ (2556: 88-92) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในตำบลหนองไฮ อำเภอเมืองศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาทักษะชีวิตโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในตำบลหนองไฮ อำเภอเมืองศรีสะเกษ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยา จากผลการศึกษาพบว่า ทักษะชีวิตโดยรวมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกระบวนการวิจัยมีคะแนนมากกว่า ก่อนเข้าร่วมกระบวนการวิจัยและเมื่อพิจารณาทักษะชีวิตเป็นรายด้านก่อนนักเรียนเข้าร่วมกระบวนการวิจัย พบว่า ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด

รองลงมาคือ ด้านการจัดการกับอารรมณ์และความเครียด ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หลังเข้าร่วมกระบวนการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการจัดการกับอารรมณ์ และความเครียด ตามลำดับ

วิไลลักษณ์ ลัγκα และคณะ (2559: 223-227) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) โดยศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความหุนหันพลันแล่น ด้านความรู้สึกลึกแสวงหา และด้านความหุนหันพลันแล่น ผลการศึกษาพบว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยความหุนหันพลันแล่นต่อความวิตกกังวล มีค่าอำนาจค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ ความรู้สึกลึกแสวงหา และความหุนหันพลันแล่น

2.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

2.1 สถานการณ์ปัญหาสารเสพติดในประเทศไทย

ปัญหายาเสพติด ถือว่าเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น การแพร่ระบาดของยาเสพติดขยายวงกว้างเข้าถึงกลุ่มคนทุกช่วงวัย ก่อให้เกิดความสูญเสียกับประเทศชาติหลายด้านทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการเมือง เป็นต้น รัฐบาลได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้มีการกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กลยุทธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเฉียบขาดกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดและผู้เสพยาเสพติดจากการรวบรวมสถิติของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดช่วงไตรมาสที่ 1 ของปีงบประมาณ 2558 พบว่า ช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2557มีการรายงานผู้เสพซึ่งเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา จำนวน 27,146 คน เป็นผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจ จำนวน 7,429 คน (ร้อยละ 27.3) ระบบบังคับบำบัด จำนวน 18,040 คน (ร้อยละ 66.3) และระบบต้องโทษ จำนวน 1,742 คน (ร้อยละ 6.4) โดยพื้นที่ที่มีผู้เสพนสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา สูง 10 อันดับแรก ได้แก่ เชียงราย กรุงเทพฯ เชียงใหม่ พระนครศรีอยุธยา มหาสารคาม ตาก ร้อยเอ็ด สงขลา สุราษฎร์ธานี และนครราชสีมา โดยผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่ร้อยละ 21.8 มีอายุระหว่าง 20-24 ปี รองลงมา ร้อยละ 20.4 มีอายุระหว่าง 15-19 ปี และร้อยละ 17.4 มีอายุระหว่าง 25-29 ปีในกลุ่มที่เป็นนักเรียน นักศึกษา พบว่า ผู้ใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาคือระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.5 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 16.7ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากในประเทศไทยได้แก่ ยาบ้า (ร้อยละ 79.2) กัญชา (ร้อยละ 6.1) และไอซ์ (ร้อยละ 4.1) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2558: ออนไลน์)

2.2 ความหมายของสารเสพติด

พระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2528 (2528: 1) ได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่า สารเสพติดให้โทษ คือ สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization or WHO) (มปป: online) ได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่า สารเสพติด คือ สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุด จะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น

องค์การสหประชาชาติ (มปป: online) ได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่า สารเสพติด คือ สารใดๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ที่มีผลต่อจิตใจและระบบประสาท

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า สารเสพติดคือ สารที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายจะทำให้เกิดความต้องการเสพในปริมาณมากขึ้น และส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ และระบบประสาท

2.3 ประเภทของสารเสพติด

จากการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งสารเสพติดได้หลายลักษณะดังนี้

พระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 (2522: 2-3) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษดังนี้

ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงไม่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น เฮโรอีน (Heroin) แอมเฟตามีน (Amphetamine) เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) แอลเอสดี (LSD) เอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) หรือ MDMA

ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น ฝิ่น (Opium) มอร์ฟีน (Morphine) โคเคนหรือโคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) เมทาโดน (Methadone)

ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ เช่น ยาแก้ไอที่มีโคเดอีนผสมอยู่

ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อะเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic anhydride) อะเซทิลคลอไรด์ (Acetyl chloride) เอทิลิดีนไดอะเซเตต (Ethylidenediacetate) ไลเซอจีค กรด (Lysergic acid)

ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึง 4 เช่น พืชกัญชา พืชกระท่อม พืชฝิ่น (ซึ่งหมายความรวมถึงพันธุ์ฝิ่น เมล็ดฝิ่น กล้าฝิ่น พางฝิ่น) พืชเห็ดขี้ควาย

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization or WHO) (มปป: online) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่

1) ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น ฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอีน เพรดนิล

2) ประเภทบาบิบูเรต รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราดีไฮด์ เมโพรบาเมท ไดอาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซด์

3) ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้

4) ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีนเดกซ์แอมเฟตามีน

5) ประเภทโคเคน เช่น โคเคน โบโคคา

6) ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา

7) ประเภทคัท เช่น ใบคัท ใบกระท่อม

8) ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลีน เมล็ดมอร์นิ่งโกลลี ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด

9) ประเภทอื่นๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

วิชา มหาคณ (2551: 80) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ สารเสพติดถูกกฎหมาย ได้แก่ บุหรี่ และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด เช่น สุรา ยาโดง เบียร์ ไวน์ แชมเปญ เป็นต้น และสารเสพติดผิดกฎหมาย ได้แก่ เฮโรอีน ฝิ่น กัญชา ใบกระท่อม เห็ดขี้ควาย และยาบ้า สำหรับยาบ้า นั้นเพิ่งจะมีการวางจัดประเภทใหม่ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) ให้เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1

จากการศึกษาข้างต้น พบว่า ประเภทของสารเสพติดแบ่งได้หลายประเภทซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก เช่น จำแนกตามลักษณะการให้โทษ จำแนกตามลักษณะของสารเสพติด และจำแนกตามกฎหมาย

2.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด

วิชา มหาคณ (2551: 86) ได้อธิบายถึงสาเหตุของการใช้สารเสพติด ดังนี้

1. สาเหตุที่เกิดจากตนเอง อยากรู้ อยากลอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติด ประสบความล้มเหลวในชีวิต การเจ็บป่วย

2. สาเหตุจากครอบครัว พ่อแม่ติดยาเสพติด พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ การหย่าร้างและการแต่งงานใหม่ของพ่อแม่ พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน มักมีการเปรียบเทียบในลูกต่อลูก

3. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีแหล่งผลิต หรือแหล่งระบาดของยาเสพติดอยู่ใกล้ที่อยู่อาศัย หรือในชุมชน การเลียนแบบตัวอย่างที่ไม่ดีจากสื่อประเภทต่างๆ ผู้ป่วยที่สามารถเลิกยาได้แล้วต้องการกลับเข้าสู่สังคมปกติ แต่สังคมไม่เปิดโอกาสให้หรือไม่ยอมรับ

4. สาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจ เศรษฐกิจตกต่ำ ว่างาน หนี้สิน

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2549: 45) ได้อธิบายถึงสาเหตุของการใช้สารเสพติดไว้ว่า สาเหตุสำคัญของการใช้สารเสพติดนั้น มาจากตัววัยรุ่นเอง คือ พื้นฐานเดิม บุคลิกลักษณะของบุคคลนั้น ซึ่งมักจะเป็นคนที่ไม่มั่นใจในตนเอง ชอบพึ่งพาผู้อื่น ไม่มี

ความอดทนต่อความวิตกกังวลหรือความไม่สบายใจ ไม่มีความพยายามในการใช้ความคิดแก้ไขปัญหา มีความต้องการที่จะหลุดพ้นจากปัญหาต่าง ๆ อย่างเร็วที่สุด โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมาในภายหลัง ดังนั้น เมื่อวัยรุ่นเกิดความไม่สบายใจ และพบว่ายาเสพติดช่วยให้สบายใจขึ้นได้ทันที จึงยึดเอายาเสพติดเป็นที่พึ่ง อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเลือกใช้สารเสพติด คือ การเจ็บป่วยโรคทางจิตเวชหลายชนิด เช่น โรคซึมเศร้า โรคประสาท ก็อาจทำให้มีการใช้สารเสพติดเพื่อรักษาปัญหาทางอารมณ์ และจิตใจซึ่งเป็นอาการของโรคดังกล่าว นอกจากนี้สภาพครอบครัวที่ไม่เป็นสุข มีความขัดแย้ง ปล่อยปละละเลย หรือมีบุคคลในครอบครัวใช้สารเสพติด ก็ส่งผลให้วัยรุ่นเลือกใช้สารเสพติดได้เช่นกัน

2.5 งานวิจัยเกี่ยวกับสารเสพติด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด ได้แก่

สุวรรณณี แสงอาทิตย์ (2550: 79-80) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่นที่มีสุขภาพปกติและมีการเจ็บป่วยเรื้อรัง กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นสุขภาพปกติ จำนวน 111 คน และวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง จำนวน 136 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติด แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัว แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน และแบบประเมินการรับรู้บทบาทผู้ป่วยในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง จากผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ศึกษา มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติด ในระดับต่ำ โดยวัยรุ่นสุขภาพปกติมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงกว่าวัยรุ่นที่เจ็บป่วยเรื้อรัง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่นสุขภาพปกติ ได้แก่ เพศ สัมพันธภาพในครอบครัว และพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน ในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่ เพศ ระยะเวลาการเจ็บป่วย การรับรู้บทบาทผู้ป่วย สัมพันธภาพในครอบครัว และพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อนในวัยรุ่นสุขภาพปกติ ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว และในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่ เพศ ระยะเวลาการเจ็บป่วยการรับรู้บทบาทของผู้ป่วย และสัมพันธภาพในครอบครัว พฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่นปกติ และวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรังได้ โดยทำนายได้ร้อยละ 39.40 ในวัยรุ่นสุขภาพปกติ และทำนายได้ร้อยละ 41.60 ในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า วัยรุ่นทั้งที่มีสุขภาพปกติและเจ็บป่วยเรื้อรังเป็นผู้ที่อาจมีการเสพยาเสพติดและมีการคบเพื่อนที่ไม่เหมาะสมได้ โดยพฤติกรรมการคบเพื่อนที่เสี่ยงสามารถชักนำให้วัยรุ่นมีการเสพยาเสพติด ดังนั้นการดูแลด้านการคบเพื่อน การให้ความอบอุ่นในครอบครัว และส่งเสริมการรับรู้บทบาทผู้ป่วยที่เหมาะสมในวัยรุ่นที่เจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นเรื่องสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านการเสพยาเสพติดในวัยรุ่น

ณรงค์ หมั่นน้อย (2552: 69-73) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อ การใช้สารเสพติดของเยาวชนในอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของเยาวชน เพื่อศึกษาประเภทของสารเสพติดที่เยาวชนนิยมใช้ และเพื่อศึกษาแนวทางในการลดการใช้สารเสพติดของเยาวชน จากผลการศึกษาพบว่า สภาพครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง จะมีฐานะพอกินพอใช้ บิดามารดาจบการศึกษาระดับชั้น ป.4 มีการดักเตือนเยาวชนอยู่เสมอถึงโทษของ

การใช้สารเสพติด ให้ความรักความอบอุ่นกับเยาวชนอย่างดี ทำให้เยาวชนมีความพึงพอใจต่อครอบครัวของตนเองอย่างมาก ในส่วนของการเลี้ยงดูนั้นส่วนใหญ่จะเลี้ยงแบบสบายตามใจทุกอย่าง จากการศึกษาภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่บิดามารดายังมีชีวิตอยู่และอยู่ร่วมกันและเยาวชนส่วนใหญ่ก็อาศัยอยู่กับบิดารดาของตนเองโดยสรุปถึงแม้ว่าเยาวชนจะมีความพึงพอใจต่อครอบครัวแต่ก็ยังตัดสินใจใช้สารเสพติดแสดงว่า ครอบครัวนั้นไม่มีผลต่อการตัดสินใจใช้สารเสพติดของเยาวชนแต่อย่างใด สภาพความผูกพันกับเพื่อนของกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างจะมีความรักและผูกพันกับเพื่อนอย่างมากมีการพบปะสังสรรค์กันบ่อยครั้งมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อนเดียวกันจะชอบเที่ยวกลางคืนสูบบุหรี่ดื่มสุราและชักชวนกันใช้สารเสพติดด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เยาวชนมีการใช้สารเสพติดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สภาพทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติดกลุ่มตัวอย่างทราบถึงโทษของการใช้สารเสพติดเป็นอย่างดีแต่เยาวชนก็ยังตัดสินใจใช้สารเสพติดทั้งนี้เพราะอยากลองและกลุ่มเพื่อนชักชวนให้ทดลอง ส่วนในการศึกษาประเภทของสารเสพติดที่เยาวชนนิยมใช้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า สารเสพติดที่เยาวชนนิยมใช้มากที่สุดได้แก่ยาบ้า การศึกษาแนวทางการลดการใช้สารเสพติดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการรณรงค์เกี่ยวกับการลดการใช้สารเสพติดในปัจจุบันนี้เหมาะสมแล้วแต่ควรจะมีให้หลากหลายรูปแบบมากขึ้นและควรให้ผู้ที่เคยใช้สารเสพติดมาก่อนมีส่วนร่วมเช่น ให้ตัวเยาวชนเองเป็นตัวอย่างให้กับเยาวชนที่คิดจะใช้สารเสพติดหรือยังไม่เคยคิดที่จะใช้สารเสพติดได้ทราบถึงผลร้ายที่จะตามมาภายหลังการใช้สารเสพติดเป็นต้น

จิรวรรณ สารสิทธิ์ (2550: 40-44) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตเทศบาลตำบลท่าฉาง อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเทศบาลตำบลท่าฉาง อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง และการพัฒนาทักษะเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับการพัฒนาทักษะเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดอยู่ในระดับสูง นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการพัฒนาทักษะเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครองแตกต่างกัน นักเรียนมีการพัฒนาทักษะเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่มือ

3.1 ความหมายของคู่มือ

ชุดิมา สัจจามันท์ (2550: 1) ได้อธิบายความหมายของคู่มือไว้ว่า คู่มือ หมายถึง งานเขียนทางวิชาการประเภทหนึ่งที่ใช้คู่กับกิจกรรม ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ ให้คำแนะนำ และรายละเอียดเพื่อให้สามารถศึกษาด้วยตนเองได้

ปราณี กรุณวงษ์ (2546: 10) ได้อธิบายความหมายของคู่มือไว้ว่า คู่มือ หมายถึงเอกสารใช้ควบคู่ไปกับการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้นำไปศึกษาจนเกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดว่า หมายถึง เอกสารที่ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเนื้อหาในคู่มือประกอบด้วย (1) คำแนะนำในการใช้คู่มือ (2) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารเสพติด (3) ปัจจัยที่นำไปสู่การใช้สารเสพติด (4) บทบาทของครูแนะแนวในโรงเรียน (5) พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด (6) การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

3.2 ลักษณะสำคัญของคู่มือ

ชุดิมา สัจจามันท์ (2550: 1) ได้อธิบายลักษณะสำคัญของคู่มือไว้ดังนี้

- 1) ใช้คู่กับการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- 2) ให้แนวทางการปฏิบัติ แสดงกระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติ

อาจรวมทั้งการบริหารจัดการและการดำเนินงานด้วย

- 3) ให้คำแนะนำ รายละเอียด เพื่อให้สามารถศึกษาและทำได้ด้วยตนเอง

- 4) เป็นการแนะนำ การสอนให้ศึกษาด้วยตนเอง ด้วยการถ่ายทอดเป็นภาษา เขียนตัวอักษรและภาพเป็นสื่อ โดยอาจจัดทำสื่ออื่นประกอบ เช่น ซีดีรอม

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับคู่มือ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่มือ ได้แก่

สุตารักษ์ พงศ์ภักษกุล (2557: 67-69) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคู่มือครูที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาด้านชีวิตและสังคมแก่นักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์พิทยามิ่วตฤประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคู่มือครูที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาด้านชีวิตและสังคมแก่นักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์พิทยาเพื่อพัฒนาคู่มือและทดลองใช้คู่มือครูที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาด้านชีวิตและสังคมแก่นักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์พิทยากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสุราษฎร์พิทยาจำนวน 100 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบประเมินก่อนและหลังจากผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาคู่มือครูที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาด้านชีวิตและสังคมแก่นักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในการพัฒนาคู่มือครูที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาด้านชีวิตและสังคมผู้วิจัยได้ยกร่างตามผลการวิจัยขั้นที่ 1 โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ พบว่ามีความเหมาะสมทุกรายการและได้นำไปทดลองใช้ในการให้คำปรึกษาด้านชีวิตและสังคมกับครูที่ปรึกษาจำนวน 100 คนผลการทดลองพบว่ามีค่าเฉลี่ยของการประเมินประสิทธิภาพก่อนและหลังการใช้คู่มือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโมเดลการวิจัยและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA)

4.1 โมเดลการวิจัย

โมเดลการวิจัย คือ แบบจำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎีแทนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงตามธรรมชาติเพื่อความเหมาะสมในการศึกษาวิจัย การที่ต้องสร้างโมเดลการวิจัยเพราะการศึกษาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติไม่อาจทำได้โดยสะดวก เนื่องจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงตามธรรมชาตินั้นมีลักษณะซับซ้อน และมีโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หลากหลาย แต่ในการวิจัยผู้วิจัยมีขีดความสามารถจำกัด ไม่สามารถศึกษาได้ครบทุกองค์ประกอบ วิธีการสร้างโมเดลการวิจัยเป็นการประยุกต์ทฤษฎีเข้ากับสภาพปรากฏการณ์ที่เป็นจริงให้ได้เป็นโมเดลที่เป็นสมมติฐานวิจัย จากนั้นผู้วิจัยจึงนำโมเดลการวิจัยไปตรวจสอบโดยใช้ระเบียบวิธีอุปนัยว่าโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีและสร้างองค์ความรู้ใหม่ต่อไป (นงลักษณ์ วิรัชชัย 2542: 2)

ปัญหาวิจัยสำหรับการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ โมเดลการวิจัยจึงมีลักษณะเป็นแผนภาพแสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แผนภาพหรือสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลการวิจัย เรียกว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น หรือโมเดลลิสเรล (LISREL = linear structural relationship model) ซึ่งประกอบด้วยโมเดลที่สำคัญ 2 โมเดล คือ

- 1) โมเดลโครงสร้าง (Structural model) หรือโมเดลเส้นทาง (Pathmodel) เป็นลักษณะของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงเป็นการบ่งบอกอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปร และสามารถระบุถึงความแปรปรวนที่สามารถอธิบายได้และไม่สามารถอธิบายได้
- 2) โมเดลการวัด (Measurement model) คือ เป็นลักษณะของตัวแปรแฝงหรือโครงสร้างสมมติฐานที่ถูกบ่งชี้ด้วยตัวแปรที่สังเกตได้ ซึ่งเป็นลักษณะของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) (ชัยวิชิต เชียรชนะ 2558: 116-117)

ในการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อยืนยันองค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในบริบทของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงสร้างโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น เพื่อตรวจสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ แบบจำลองที่แสดงลักษณะของตัวแปรแฝงหรือโครงสร้างสมมติฐานพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งถูกบ่งชี้ด้วยตัวแปรที่สังเกตได้หรือข้อคำถาม

4.2 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2555:68) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันไว้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบที่นักวิจัยมีทฤษฎีมีโมเดลการวัดแล้ว และรู้แน่ชัดล่วงหน้าว่าข้อมูลอันประกอบด้วยตัวแปรหลายตัวนั้นจะสร้างเป็นองค์ประกอบจำนวนเท่าไร และเป็นองค์ประกอบชนิดใด ใช้สถิติวิเคราะห์เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของโมเดลการวัด เพื่อยอมรับหรือปฏิเสธทฤษฎีการวัดคุณลักษณะที่ศึกษา

สำราญ มีแจ้ง (2557: 361) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันไว้ว่าเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อต้องการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์ประกอบว่าองค์ประกอบแต่ละตัวประกอบด้วยตัวแปรอะไรบ้าง และตัวแปรแต่ละตัวควรมีน้ำหนักหรืออัตราความสัมพันธ์กับตัวประกอบมากน้อยเพียงใด ตรงกับที่คาดคะเนไว้หรือไม่ หรือสรุปได้ว่าเพื่อต้องการทดสอบว่าองค์ประกอบนี้ตรงกับโมเดลหรือตรงกับทฤษฎีที่มีอยู่หรือไม่

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2541: 27) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันไว้ว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพิสูจน์ ตรวจสอบ หรือยืนยันทฤษฎีที่ผู้ศึกษาค้นพบ

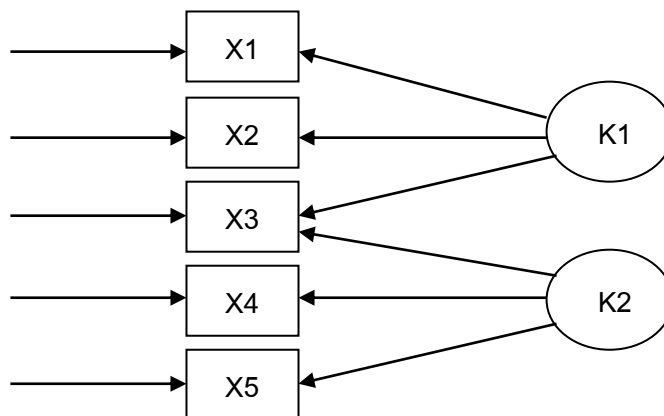
ชัยวิชิต เชียรชนะ (2558: 137) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันไว้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นสถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์โมเดลที่อยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีที่มีหลักฐานอย่างชัดเจน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นสถิติที่ใช้พิสูจน์องค์ประกอบของโมเดลที่มีอยู่แล้ว เพื่อยืนยันว่าตรงตามทฤษฎีหรือไม่

4.3 หลักการของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2555: 71) ได้อธิบายหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ไว้ว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้รับการพัฒนาเพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จึงเป็นสถิติประเภท interdependent technique ใช้ในการศึกษาสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างชุดของตัวแปรหลายตัว โดยนักวิจัยต้องมีกรอบความคิดในการวิจัยที่มีทฤษฎีรองรับ จุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์เป็นการยืนยันว่า โมเดลการวัดองค์ประกอบตามกรอบความคิดในการวิจัยนั้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเพื่อลดจำนวนตัวแปรโดยสร้างเป็นองค์ประกอบ (factors) เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์หรือตีความต่อไป

โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นโมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model = SEM) หรือโมเดลลิสมเรล (LISREL = linear structural relationship model) ชนิดหนึ่ง ในโมเดลประกอบด้วยตัวแปรแฝง (latent variables) หรือองค์ประกอบซึ่งแทนด้วยสัญลักษณ์รูปวงกลมหรือวงรี และตัวแปรสังเกตได้ (observed variables) ซึ่งแทนด้วยสัญลักษณ์รูปสี่เหลี่ยม มีเส้นลูกศรแสดงเส้นทางอิทธิพล ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ยุทธ ไกยวรรณ (2557: 280) ได้อธิบายหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ไว้ว่า เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะที่ผู้วิจัยต้องศึกษาว่ามีองค์ประกอบอะไรและองค์ประกอบที่ต้องการศึกษานั้น ๆ จะวัดได้ด้วยตัวแปรอะไรบ้าง จากนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นต่อไป ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ ที่กำหนดในจำนวนมากพอ ปกติจะต้องมากกว่า 20 เท่าของตัวแปร เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรได้แล้วจึงวิเคราะห์โมเดลที่กำหนดว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

4.4 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2555: 72) ได้อธิบายขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยัน ไว้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การประมาณค่าพารามิเตอร์และการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SEM เป็นการประมาณค่าพารามิเตอร์ในโมเดลโดยใช้วิธีการประมาณค่าแบบ maximum likelihood estimation รวมทั้งการทดสอบนัยสำคัญของค่าพารามิเตอร์และการทดสอบสมมติฐานว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืน (fit) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีสถิติในการทดสอบหลายตัวที่นิยมใช้ ได้แก่ ค่า chi square, goodness of fit (GFI), root mean square residual (RMSR) ถ้าผลการวิเคราะห์พบว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นักวิจัยต้องปรับ (modify) โมเดลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลใหม่ นักวิจัยอาจต้องวิเคราะห์ข้อมูลใหม่หลายรอบ จนกว่าจะได้ผลการวิเคราะห์ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงจะตีความผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้

ขั้นตอนที่ 2 การปรับโมเดล

โปรแกรม SEM รายงานค่าเศษเหลือมาตรฐาน (standardized residuals) และดัชนีปรับโมเดล (modification indices) ซึ่งนักวิจัยใช้เป็นแนวทางในการปรับโมเดลให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ โดยปรับพารามิเตอร์ที่พออนุโลมข้อตกลงเบื้องต้นเท่านั้น โดยใช้เกณฑ์ค่าของ standardized residuals ซึ่งควรมีค่าอยู่ระหว่าง -2 และ +2 หากมีค่าเกินช่วงดังกล่าว แสดงว่าทอม

ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรนั้น มีความสัมพันธ์กับเทอมความคลาดเคลื่อนของตัวแปรอื่นในโมเดล นักวิจัยสามารถปรับโมเดลโดยยอมให้เทอมความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กัน ในกรณีที่ใช้ค่าดัชนีปรับโมเดล นักวิจัยต้องใช้วิจารณ์ญาณในการปรับโมเดลโดยยึดกรอบแนวคิดทฤษฎีเป็นหลักในการพิจารณา

ขั้นตอนที่ 3 การตีความผลการวิเคราะห์

การตีความผลการวิเคราะห์มีลักษณะคล้ายกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ

เชิงสำรวจ นักวิจัยต้องรายงานค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loadings) ซึ่งบอกน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรในการสร้างองค์ประกอบ รายงานค่าความแปรปรวนที่องค์ประกอบสามารถอธิบายได้ โดยทั่วไปองค์ประกอบที่สร้างขึ้นควรอธิบายความแปรปรวนได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 รายงานค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และรายงาน

ค่าสัมประสิทธิ์ในการสร้างองค์ประกอบ (factor score regression) เพื่อที่นักวิจัยจะได้นำไปใช้สร้างองค์ประกอบสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป นอกจากนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล นักวิจัยอาจตรวจสอบความตรงของผลการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างอีกชุดหนึ่ง (additional or validated sample) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลได้ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์สถิติทั่วไป

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

อุษณีย์ บรรจงกิจ (2554: 94-96) ได้ทำการศึกษาศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการขาดแรงจูงใจทางวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรวจราชการเขต 5 จำนวน 800 คน ผลการวิจัยพบว่า 2) โมเดลการขาดแรงจูงใจทางวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=239.90$ df=238 $p=.45$ GFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.00 SRMR=0.02) โดยการขาดแรงจูงใจทางวิชาการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.37-0.68 ทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านความเชื่อในความพยายาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ ด้านการเห็นคุณค่าของงาน ด้านความเชื่อในความสามารถ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.88 และ 0.73 ส่วนด้านความเชื่อในความสามารถ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.72 ตามลำดับ และ 2) โมเดลการวัดการขาดแรงจูงใจทางวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพศชายและเพศหญิงมีความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัด ($\chi^2=575.35$ df=572 $p=.45$ GFI=0.96 CFI=1.00 RMSEA=0.00 SRMR=0.00) โดยเพศชายมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านการเห็นคุณค่าของงานสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศหญิงมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านความเชื่อในความสามารถ ด้านความเชื่อในความพยายาม และด้านลักษณะของงานสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชญญา ลีศัตรูพายและชาญ รัตนะพิสิฐ (2557: 182) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดทักษะการสื่อสารแบบกัลยาณสนทนาของวัยรุ่นตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดทักษะการสื่อสารแบบ

กลายสนทนหาของวัยรุ่นตอนปลายมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=3.51$ df=6 $p=.74$ GFI=0.99 AGFI=0.98 RMSEA=0.00 RMR=0.00) โดยทักษะการสื่อสารแบบกลายสนทนามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.49-0.67 ซึ่งทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการเข้าใจในตัวบุคคลด้วยความเห็นอกเห็นใจและไม่ตัดสิน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 0.67 รองลงมาคือ การเปิดเผยตนเองและการเชื่อมสมาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.59 การรับฟังอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.58 การทำให้เกิดความเข้าใจที่กระจ่างชัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.55 การสะท้อนความรู้สึก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.52 การให้เกียรติตนเองและคู่สนทนาและการสนับสนุน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุดเท่ากับ 0.49 ตามลำดับ

วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล (2558: 161) ได้ทำการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันความเป็นปีกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,058 คน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลความเป็นปีกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานครมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=60.88$ df=85 $p=.95$ GFI=0.99 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.00 SRMR=0.03) ซึ่งความเป็นปีกแผ่นของครอบครัว มีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.61-1.00 ทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความสมานฉันท์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ ความมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกัน และความผูกพันทางอารมณ์ต่อกัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.63 และ 0.62 และการทำกิจกรรมร่วมกัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุดเท่ากับ 0.61 ตามลำดับ

สุนารี มีใหม่ (2558: 116) ได้ทำการศึกษาโมเดลการวัดจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 935 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลการวัดจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=37.22$ df=27 $p=.09$ GFI=0.99 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.06 RMR=0.02) โดยความใจกว้างมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด รองลงมาคือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเพียรพยายามมุ่งมั่น ความร่วมมือช่วยเหลือ ความรอบคอบ ความริเริ่มสร้างสรรค์ การมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ความมีเหตุผล และความอยากรู้อยากเห็นมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด ตามลำดับ และ 2) โมเดลการวัดจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์และแผนการเรียนคณิตศาสตร์และภาษามีความไม่ผันแปรของโมเดลการวัด แสดงให้เห็นว่า แบบวัดจิตวิทยาาสตร์สามารถใช้วัดในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้

คณินุช สิงห์นนท์ (2559: 23-25) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันอารมณ์ทางลบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 800 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลการวัดอารมณ์ทางลบของนักเรียนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=35.79$ df=36 $p=.57$ GFI=0.99 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.00 SRMR=0.01) โดยองค์ประกอบของอารมณ์ทางลบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.61-1.00 ซึ่งทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านความวิตกกังวลมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ ด้านความซึมเศร้า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.69 ส่วนด้านความกลัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุดเท่ากับ 0.61 ตามลำดับ

2) อารมณ์ทางลบของนักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัด ($\chi^2=55.39$ df=70 $p=.90$ GFI=0.99 CFI=1.00 RMSEA=0.00 SRMR=0.02) โดยนักเรียนเพศชายมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านความวิตกกังวล ด้านซึมเศร้า และด้านความกลัวสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิตสุภา แกมทับทิม (2559: 88-99) ได้ทำการศึกษาโมเดลการวัดความเข้มแข็งทางจิตใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรีและโรงเรียนกีฬาจังหวัดอ่างทอง จำนวน 386 คน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดความเข้มแข็งทางจิตใจของนักเรียนโรงเรียนกีฬามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดความเข้มแข็งทางจิตใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=46.38$ df=38 $p=.16$ GFI=0.97 AGFI=0.96 CFI=0.99 RMSEA=0.02 SRMR=0.03) โดยความเข้มแข็งทางจิตใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.32-0.70 ซึ่งทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการควบคุม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 0.70 รองลงมาคือ ความท้าทาย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.50 ส่วนความมุ่งมั่นมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุดเท่ากับ 0.32 ตามลำดับ

ดลดาว ปุณณานนท์ (2559: 51) ได้ทำการศึกษาโมเดลการวัดความสำนึกขอบคุณของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 407 คน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดความสำนึกขอบคุณของนักศึกษามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=562.81$ df=301 $p=.00$ GFI=0.91 CFI=0.96 RMSEA=0.04) โดยความสำนึกขอบคุณมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.29-1.00 โดยทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความซาบซึ้งต่อบุคคล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ ความซาบซึ้งต่อสรรพสิ่งรอบตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.69 และความซาบซึ้งแห่งตน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุดเท่ากับ 0.29 ตามลำดับ

นริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์ (2559: 101) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดการมีจิตใจเป็นเจ้าของของบุคลากรโรงเรียนในเครือชาเลเซียน จำนวน 3 โรงเรียน คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโกบ้านโป่ง โรงเรียนเซนต์ดอมินิก และโรงเรียนหัวหินวิทยาลัย รวมจำนวนทั้งสิ้น 372 คน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดการมีจิตใจเป็นเจ้าของของบุคลากรโรงเรียนในเครือชาเลเซียนมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=37.92$ df=27 $p=.07$ GFI=0.98 AGFI=0.96 CFI=1.00 RMSEA=0.03 SRMR=0.02) โดยองค์ประกอบการมีจิตใจเป็นเจ้าของมีจำนวน 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 0.92 รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองและการเป็นเจ้าของ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.84 และ 0.83 ส่วนความอิสระในตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุดเท่ากับ 0.68 ตามลำดับ

มาณวิภา พัฒนมาศและคณะ (2560: 19) ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะของการเป็นพ่อแม่วัยรุ่นในบริบทภาคกลางของไทย จำนวน 250 คู่ ผลการวิจัยพบว่า โมเดลคุณลักษณะของการเป็นพ่อแม่วัยรุ่นในบริบทภาคกลางของไทยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=71.30$

df=58 $p=.11$ AGFI=0.96 RMSEA=0.02 SRMR=0.02) โดยคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่วัยรุ่นมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.69-0.90 ซึ่งทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบทบาทพ่อแม่วัยรุ่นมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.90 รองลงมาคือ เจตคติต่อการเป็นพ่อแม่วัยรุ่น ความเข้าใจในการเลี้ยงดูลูก และพันธะผูกพันระหว่างพ่อแม่วัยรุ่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.89 0.87 และ 0.79 ส่วนการสนับสนุนทางสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุดเท่ากับ 0.69 ตามลำดับ

อนันต์ แยมเยื่อน (2560: 156-157) ได้ทำการศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมสามัคคีธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลการวัดพฤติกรรมสามัคคีธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=200.76$ df=126 $p=.06$ GFI=0.96 CFI=0.98 RMSEA=0.04 SRMR=0.05) โดยพฤติกรรมสามัคคีธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.30-0.93 ซึ่งทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความรับผิดชอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 0.93 รองลงมาคือ การทำเพื่อประโยชน์เพื่อส่วนรวม และการติดตามเพื่อพัฒนา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.91 และ 0.75 ส่วนการวางแผนและร่วมกันทำ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.30 ตามลำดับ และ 2) โมเดลการวัดพฤติกรรมสามัคคีธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีเพศแตกต่างกันมีความไม่ผันแปรของโมเดลการวัด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัยในแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2560 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 4,286 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 2560: ออนไลน์)

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยแบ่งตามอำเภอ

อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)
อำเภอพระนครศรีอยุธยา	1,463
อำเภอบางบาล	190
อำเภอบางปะหัน	177
อำเภอผักไห่	231
อำเภอมหาชนะชัย	217
อำเภอวังน้อย	1,342
อำเภออุทัย	345
อำเภอมหาราช	293
อำเภอบ้านแพรก	28
รวมทั้งสิ้น	4,286

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2560 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 351 คน ซึ่งมาจากเกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนประชากร 4,286 คน ตามแนวคิดของเครซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ซึ่งการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยัน ควรมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5-10 คน ต่อข้อคำถาม 1 ข้อ ซึ่งงานวิจัยนี้มีข้อคำถามจำนวน 39 ข้อ จึงควรมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 เท่าของข้อคำถามจำนวน 1 ข้อ จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage random sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจับฉลากเลือกอำเภอโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จาก 9 อำเภอ ได้มา 3 อำเภอ โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอมั่นนอย และอำเภออุทัย

ขั้นที่ 2 การจับฉลากเลือกโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้โรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านคลองตะเคียน หมู่ 2 โรงเรียนสุตินสหราษฎร์ โรงเรียนบ้านลำแดง โรงเรียนวัดสะแก และโรงเรียนวัดหนองไม้ซุง

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

โรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
	ม.1	ม.2	ม.3	รวม
โรงเรียนบ้านคลองตะเคียน หมู่ 2	34	38	41	113
โรงเรียนสุตินสหราษฎร์	14	17	14	45
โรงเรียนบ้านลำแดง	26	35	35	96
โรงเรียนวัดสะแก	15	18	20	53
โรงเรียนวัดหนองไม้ซุง	15	17	21	53
รวม	104	125	131	360

การสร้างแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดตามแนวคิดของคอนร็อดและวอยซิค (Conrod & Woicik, 2002: 329-426) มาทำการปรับปรุงแบบวัดให้มีความสอดคล้องกับบริบทของไทย โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยา จำนวน 3 คน เพื่อทำการพิจารณาความสอดคล้องตามความมุ่งหมายของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.66-1.00 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อคำถามมาทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิได้จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 39 ข้อ
4. ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนแล้วนำแบบวัดมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - Total Correlation) ได้ข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 39 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.72 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84
5. ผู้วิจัยได้นำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปเก็บข้อมูลจริง

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนที่สุดเพียงข้อเดียว ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดหรือความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดหรือความรู้สึกของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดหรือความรู้สึกของนักเรียนน้อย
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดหรือความรู้สึกของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	รายการข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง (4)	เห็นด้วย (4)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
	ความท้อแท้สิ้นหวัง				
00	ฉันมีความสุขในชีวิต				
	ความไวต่อความวิตกกังวล				
00	เมื่อฉันรู้สึกกลัว ฉันจะมีอาการเวียนศีรษะ				
	ความหุนหันพลันแล่น				
00	ฉันมักลงมือทำอะไรโดยที่ไม่คิดให้รอบคอบก่อน				
	ความรู้สึกแสวงหา				
00	ฉันชอบกิจกรรมที่ตื่นเต้นท้าทาย				

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
ข้อความเชิงบวก	4	3	2	1
ข้อความเชิงลบ	1	2	3	4

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ระดับค่าเฉลี่ยรายข้อ	การแปลความหมาย
3.50 – 4.00	มีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในระดับสูงมาก
2.50 – 3.49	มีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในระดับสูง
1.50 – 2.49	มีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในระดับน้อย
1.00 – 1.49	มีความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อทำการทดลองใช้เครื่องมือแบบวัด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขแบบวัดให้มีความสมบูรณ์ในการวิจัยต่อไป

2. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 โรงเรียนประกอบด้วย โรงเรียนบ้านคลองตะเคียน หมู่ 2 โรงเรียนสุตินสหราษฎร์ โรงเรียนบ้านลำแดง โรงเรียนวัดสะแก และโรงเรียนวัดหนองไม้ซุง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเดือนกรกฎาคม ปีการศึกษา 2560

3. ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จากนั้นนำแบบวัดที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการตรวจสอบและคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ ได้แบบวัดที่สมบูรณ์ทั้งหมด 360 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดทั้งหมด 400 ชุด

4. ผู้วิจัยทำแบบวัดที่สมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตรวัดดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับภาพรวม (Item-Total Correlation) ซึ่งหาได้จากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Coefficient Correlation)

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หาได้จากสูตรสัมประสิทธิ์ของแอลฟาของครอนบาค (Coefficient Cronbach's Alpha)

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ระยะที่ 2 การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการประเมินคู่มือ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการประเมินคู่มือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์แนะแนวในระดับมัธยมศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านปัญหาเด็กและเยาวชน และมีประสบการณ์ในการทำงานด้านสารเสพติด จำนวน 7 คน

การสร้างคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงสำหรับครูแนะแนว โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

1.1 ปก

1.2 คำนำ

1.3 สารบัญ

1.4 คำแนะนำในการใช้คู่มือ

1.5 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารเสพติด

1.6 ปัจจัยที่นำไปสู่การใช้สารเสพติด

1.7 บทบาทของครูแนะแนวในโรงเรียน

1.8 พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดประกอบด้วย ความท้อแท้สิ้นหวัง การไวต่อความวิตกกังวล ความหุนหันพลันแล่น และความรู้สึกแสวงหา

1.9 การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ประกอบด้วย วิธีลดความท้อแท้สิ้นหวัง วิธีลดการไวต่อความวิตกกังวล วิธีลดความหุนหันพลันแล่น และวิธีลดความรู้สึกแสวงหา

2. ผู้วิจัยนำคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทตรวจสอบความสมบูรณ์ของคู่มือ จากนั้นผู้วิจัยนำคู่มือมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

3. ผู้วิจัยนำคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวฉบับร่างพร้อมด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย ประกอบด้วย หัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัยกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของคู่มือตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาในคู่มือ โดยใช้แบบประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อ

การใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาคู่มือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การนำคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวไปเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อนำไปสู่การใช้งานจริงต่อไป

แบบประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

แบบประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว มีข้อคำถาม 10 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านรูปแบบด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้

ตัวอย่างแบบประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

คำชี้แจง: ให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด เพียงข้อเดียว ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	คู่มือมีความเหมาะสม <u>มากที่สุด</u>
มาก	หมายถึง	คู่มือมีความเหมาะสม <u>มาก</u>
ปานกลาง	หมายถึง	คู่มือมีความเหมาะสม <u>ปานกลาง</u>
น้อย	หมายถึง	คู่มือมีความเหมาะสม <u>น้อย</u>
น้อยที่สุด	หมายถึง	คู่มือมีความเหมาะสม <u>น้อยที่สุด</u>

ข้อ	ข้อความ	ความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
	ด้านที่ 1 ด้านรูปแบบ						
00	ตัวอักษรชัดเจน						
	ด้านที่ 2 ด้านเนื้อหา						
00	วัตถุประสงค์ของคู่มือกำหนดไว้ชัดเจนเหมาะสม						
	ด้านที่ 3 ด้านการนำไปใช้						
00	กำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือไว้ชัดเจนเหมาะสม						

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
สำหรับครูแนะแนว

ระดับค่าเฉลี่ยรายข้อ	การแปลความหมาย
1.00-1.50	คู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	คู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
2.51-3.50	คู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
3.51-4.50	คู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
4.51-5.00	คู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square)
GFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
AGFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)
CFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
RMSEA	แทน	ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation)
SRMR	แทน	ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standard Root Mean Square Residual)
SC	แทน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Completely Standardize Solution)
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
t	แทน	ค่าสถิติที (t-test)
CR	แทน	ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 2 การศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลการประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการหาจำนวนและร้อยละ ดังตาราง

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (n=360)

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	198	55.00
หญิง	162	45.00
รวม	360	100.00
2. ระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	104	28.90
มัธยมศึกษาปีที่ 2	125	34.70
มัธยมศึกษาปีที่ 3	131	36.40
รวม	360	100.00

จากตาราง ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.00 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 45.00 และนักเรียนส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 36.40 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 34.70 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 28.90 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อนำมาเป็นสถิติพื้นฐานในการศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (n=360)

องค์ประกอบ	ความท้อแท้ สิ้นหวัง	ความไวต่อ ความวิตกกังวล	ความหุนหัน พลันแล่น	ความรู้สึก แสวงหา
ความท้อแท้ สิ้นหวัง	1.00			
ความไวต่อ ความวิตกกังวล	0.35**	1.00		
ความหุนหัน พลันแล่น	0.45**	0.15**	1.00	
ความรู้สึก แสวงหา	0.79**	0.17**	0.64**	1.00
$\bar{X}$	2.15	2.32	2.49	2.84
SD	0.39	0.31	0.45	0.38

**p<.01

จากตาราง พบว่า องค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.15-2.84 โดยความรู้สึกแสวงหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.84 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 ส่วนความท้อแท้สิ้นหวังมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.15 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.15-0.79 ซึ่งทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความท้อแท้สิ้นหวังกับความรู้สึกแสวงหา มีค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.79 ส่วนความไวต่อความวิตกกังวลกับความหุนหันพลันแล่น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.15 ตามลำดับ

2.2 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นขององค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเมทริกซ์เอกลักษณ์ขององค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบของบาร์ทเลท (Bartlett's Test) และหาค่าความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Measure of Sampling Adequacy: MSA) เพื่อทำการตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป ดังตาราง

ตาราง 5 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นขององค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (n=360)

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น	χ^2	KMO	df	p
Bartlett's Test	602.73	0.57	6	.00**
ความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.50-0.66				

**p<.01

จากตารางการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นขององค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test: $\chi^2=602.73$ df=6 p=.00) เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า ไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลคิน (KMO) เท่ากับ 0.57 และความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.50-0.66 แสดงว่า องค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษามีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษามาทำการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวบ่งชี้พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับโมเดลใหม่ ด้วยการลากเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนขององค์ประกอบ จนข้อมูลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตาราง

ตาราง 6 ค่าดัชนีความความสอดคล้องและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (n=360)

ดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติในโมเดล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสัดส่วน χ^2 / df ไม่เกิน 2.00	$\chi^2=1.74 df=1 p=.19$ $1.74/1=1.74$
GFI	มากกว่า 0.90	1.00
AGFI	มากกว่า 0.90	0.98
CFI	มากกว่า 0.95	1.00
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.04
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.01

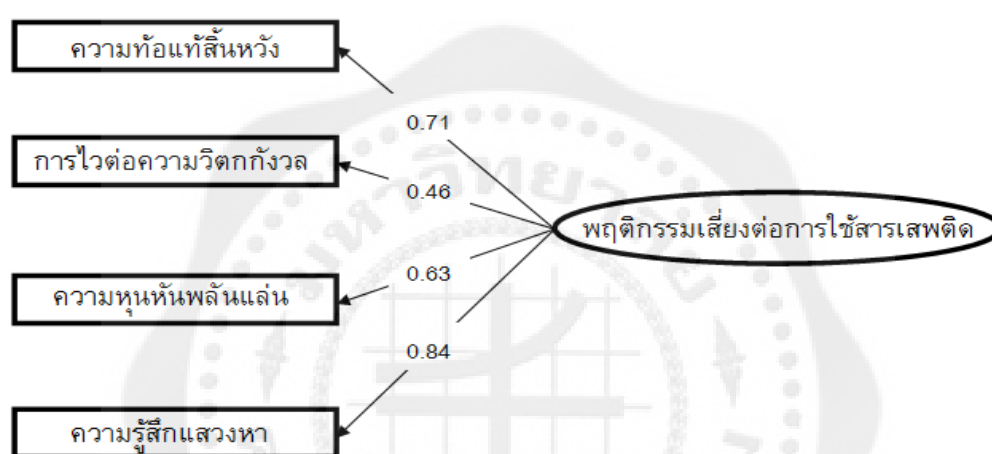
จากตาราง ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่าค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1.74 df=1, p=.19, ค่า GFI=1.00, ค่า AGFI=0.98, ค่า RMSEA=0.04, ค่า SRMR=0.01 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความท้อแท้สิ้นหวัง การไวต่อความวิตกกังวล ความหุนหันพลันแล่น และความรู้สึกแสวงหา ดังตาราง

ตาราง 7 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา (n=360)

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ			CR
	SC	SE	t	
ความท้อแท้สิ้นหวัง	0.71	0.05	13.21**	0.50
การไวต่อความวิตกกังวล	0.46	0.06	7.16**	0.21
ความหุนหันพลันแล่น	0.63	0.05	11.78**	0.40
ความรู้สึกแสวงหา	0.84	0.06	15.21**	0.71

**p<.01

จากตาราง พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.46-0.84 โดยทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความรู้สึกแสวงหา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.84 มีความแปรผันร่วมกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 71) รองลงมา คือ ความท้อแท้สิ้นหวังและความหุนหันพลันแล่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.71 และ 0.63 มีความแปรผันร่วมกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 50 และ ร้อยละ 40) ส่วนความไวต่อความวิตกกังวล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.46 มีความแปรผันร่วมกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 21)

$$\chi^2=1.74df=1 \quad p=.19 \quad GFI=1.00 \quad AGFI=0.98 \quad CFI=1.00 \quad RMSEA=0.04 \quad SRMR=0.01$$

ภาพประกอบ 3 โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลการประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผลการประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน โดยทำการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้

ตาราง 8 แสดงผลการประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว
(n=7)

หัวข้อประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ด้านที่ 1 ด้านรูปแบบ			
1.ตัวอักษรชัดเจน	4.43	0.54	มาก
2.ขนาดรูปเล่มเหมาะสม	3.86	0.69	มาก
3.ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ใช้คู่มือ	4.14	0.38	มาก
รวมด้านรูปแบบ	4.14	0.33	มาก
ด้านที่ 2 ด้านเนื้อหา			
4.วัตถุประสงค์ของคู่มือกำหนดไว้ชัดเจนเหมาะสม	3.71	0.49	มาก
5.ขอบข่ายเนื้อหาของคู่มือครอบคลุมตามวัตถุประสงค์	3.71	0.49	มาก
6.เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด	4.71	0.49	มากที่สุด
7.ข้อมูลในคู่มือครูแนะแนวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	4.57	0.54	มากที่สุด
รวมด้านเนื้อหา	4.18	0.40	มาก
ด้านที่ 3 ด้านการนำไปใช้			
8.กำหนดขั้นตอนการศึกษาคู่มือไว้ชัดเจนเหมาะสม	4.00	0.58	มาก
9.เนื้อหาด้านพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดและการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสัมพันธ์กัน	4.86	0.38	มากที่สุด
10.คู่มือมีประโยชน์กับผู้นำไปใช้	4.86	0.38	มากที่สุด
รวมด้านการนำไปใช้	4.57	0.32	มากที่สุด
รวม	4.29	0.26	มาก

จากตารางการประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวพบว่า คู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ในภาพรวมมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้สภาพจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมในด้านการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาและด้านรูปเล่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$ และ 4.14 ตามลำดับ)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ในการศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ส่วนการพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแนวคิดของคอนร็อดและวอยซิค (Conrod & Woicik, 2002: 329-426) โดยนำแบบวัดมาทำการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยา จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องตามความมุ่งหมายของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 39 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.72 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และเก็บข้อมูลจริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแบบวัดฉบับที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ได้จำนวน 360 ชุด จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป

การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว และนำไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทตรวจสอบความสมบูรณ์ของคู่มือ พร้อมปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท จากนั้นนำคู่มือป้องกัน

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวฉบับร่าง พร้อมด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คนเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาในคู่มือ โดยใช้แบบประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาคู่มือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อนำไปสู่การใช้งานจริงต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดระหว่างโมเดลการวัดองค์ประกอบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งของโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1.74 ค่า df เท่ากับ 1 มีค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ .19 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าดัชนีในกลุ่มสัมบูรณ์ประกอบด้วย ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ซึ่งค่าดัชนีสัมบูรณ์และค่าดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบมีค่ามากกว่า 0.95 ทุกค่า ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.04 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.01 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 0.05 ทุกค่า แสดงว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่ามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.46-0.84 ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างอยู่ระหว่าง 0.21-0.71 ซึ่งหมายความว่าโมเดลการวัดที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดได้

2. การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

การประเมินคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่า คู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ในภาพรวมมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้สภาพจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมในด้านการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาและด้านรูปเล่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$ และ 4.14 ตามลำดับ)

อภิปรายผลการวิจัย

1. โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 1.74 ค่า df เท่ากับ 1 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) มีค่าเท่ากับ .19 และค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square) มีค่า

เท่ากับ 1.74 จะเห็นได้ว่า ค่าไคสแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังที่พูลพงศ์ สุขสว่าง (2556: 15-16) ได้กล่าวไว้ว่า ค่าไคสแควร์ (Chi-Square) มีค่าต่ำมาก ยังมีค่าใกล้เคียงศูนย์มากเท่าไร แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมถึงการที่มีค่าไคสแควร์สัมพัทธ์น้อยกว่า 2.00 แสดงว่า โมเดลการวัดมีลักษณะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่น่าพึงพอใจ ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ยิ่งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (พูลพงศ์ สุขสว่าง 2556: 15-16) รวมถึงการพิจารณาค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.04 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.01 ซึ่งมีค่าที่ต่ำมากใกล้เคียงศูนย์ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังคำกล่าวของพูลพงศ์ สุขสว่าง (2556: 15-16) ที่กล่าวว่า ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) ยังมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมี 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความท้อแท้สิ้นหวัง การไวต่อความวิตกกังวล ความหุนหันพลันแล่น และความรู้สึกแสวงหา สอดคล้องกับคอนรอตและวอยซิค (Conrod & Woicik. 2002: 329-426) ที่ได้สรุปองค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด คือ ความท้อแท้สิ้นหวัง การไวต่อความวิตกกังวล ความหุนหันพลันแล่น และความรู้สึกแสวงหา

นอกจากนี้ การศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในรายองค์ประกอบ พบว่า ความรู้สึกแสวงหา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.84 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง ทำให้นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็นมีการลองถูกลองผิด เมื่อนักเรียนถูกเพื่อนชักชวนในทางที่ผิด นักเรียนจะขาดความยับยั้งชั่งใจและทำตามที่เป็นต้องการ เพื่อต้องการการยอมรับจากเพื่อนและต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสูง ดังที่ คอนรอตและวอยซิค (Conrod & Woicik. 2002: 329-426) ที่กล่าวว่า ความรู้สึกแสวงหา เป็นลักษณะนิสัยที่ชอบความเสี่ยง มีการทำกิจกรรมที่มีความเสี่ยง มีการทดลองใช้สารเสพติด เพื่อสร้างความตื่นเต้นสนุกสนานในการดำเนินชีวิตและลูเนนเบิร์ก (Lunenbergh. 2011: 2) และวิทยากร เชียงกูล (2552: 101-104) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลเป็นสัตว์สังคม ทำให้บุคคลต้องมีกลุ่มเพื่อน มีดำเนินชีวิตโดยการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน เมื่อบุคคลได้รับการชักชวนให้ดำเนินชีวิตด้วยการทำสิ่งต่างๆ ร่วมกัน บุคคลจะมีการรับรู้ความคิดและความคาดหวังจากกลุ่มเพื่อน ทำให้นักเรียนมีความพยายามจะปฏิบัติตามตามที่กลุ่มเพื่อนต้องการ เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน รวมถึงการสร้างความเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มเพื่อน แต่ในทางกลับกันถ้าบุคคลไม่พยายามปฏิบัติตามที่กลุ่ม

เพื่อนต้องการ อาจทำให้บุคคลมีความแปลกแยกในกลุ่มเพื่อน อาจถูกข่มเหงรังแกกันในกลุ่มเพื่อน ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะใช้สารเสพติดได้ ส่วนองค์ประกอบที่มีน้ำหนักรองลงมา คือ ความท้อแท้สิ้นหวัง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.71 ซึ่งเกิดจากเป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ ทำให้นักเรียนมีความสับสนในตนเอง ถ้าวัยรุ่นมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ จะเป็นบุคคลที่รู้จักและเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น แต่ถ้าวัยรุ่นไม่สามารถปรับตัวได้ จะเกิดความไม่เป็นตัวของตัวเอง มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า อาจทำให้ท้อแท้สิ้นหวังในการดำเนินชีวิต ทำให้ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และมีความเสี่ยงที่จะติดสารเสพติดหรือกระทำการที่ผิดกฎหมายได้ในที่สุด ดังที่ เดิมศักดิ์ คทวณิช (2546: 66-67) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ ถ้าวัยรุ่นสามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต แต่ในทางกลับกัน ถ้าวัยรุ่นมีความสับสน วุ่นวายใจ ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อาจมีความสับสนในตนเอง มีความวิตกกังวล ไม่สามารถตัดสินใจได้ จะนำไปสู่การคิดยาเสพติดและมีการกระทำที่ผิดกฎหมายในที่สุด ส่วนองค์ประกอบความหุนหันพลันแล่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.63 ซึ่งวัยรุ่นมีความคิดและมุมมองว่าการใช้สารเสพติดทำให้ร่างกายแข็งแรง มีพลังในการเรียนและการทำงานเพิ่มขึ้น และเชื่อว่าการใช้สารเสพติดเพียงครั้งเดียวคงไม่เป็นอันตราย และสามารถเลิกสารเสพติดเมื่อไหร่ก็ได้ ทำให้นักเรียนมีความเสี่ยงที่จะใช้สารเสพติดได้ง่าย โดยนักเรียนไม่ได้ไตร่ตรองถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในอนาคต ทำให้เกิดปัญหาต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งนักเรียนควรมีการควบคุมตนเองให้มีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อที่สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังที่ ลักษณะ สิริวิวัฒน์ (2556: 100-101) กล่าวว่า การที่บุคคลมีเจตคติเชิงบวก ทำให้บุคคลมีการคิดไตร่ตรองในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างรอบคอบ มีการควบคุมตนเอง ทำให้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลง และบุคคลจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้น ส่วนองค์ประกอบการไวต่อความวิตกกังวล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุดเท่ากับ 0.46 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนมีมุมมองต่อการเรียนและการดำเนินชีวิตที่ไม่สบายใจและความเครียดนั้น ก่อให้เกิดแรงผลักดันในการดำเนินชีวิต ทำให้นักเรียนมีการปรับตัวอย่างเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังที่ เกษตรชัย และหิม (2557: 236) ที่ได้กล่าวว่า การที่นักเรียนมีความวิตกกังวลในเรื่องการเรียนและการดำเนินชีวิตนั้น ทำให้นักเรียนมีแรงผลักดันในการปรับตัวให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างสมดุลในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมมากขึ้น

จากการอธิบายผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมี 4 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ความรู้สึกแสวงหา รองลงมาคือความท้อแท้สิ้นหวังความหุนหันพลันแล่น และการไวต่อความวิตกกังวลตามลำดับ

2.การพัฒนาคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนวผลการประเมินความเหมาะสมต่อการนำไปใช้สภาพจริง พบว่า คู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ในภาพรวมมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้สภาพจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมในด้านการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก

ที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาและด้านรูปเล่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$ และ 4.14 ตามลำดับ) ซึ่งการประเมินดังกล่าว เป็นการประเมินที่เชื่อถือได้ เนื่องจากประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์แนะแนวในระดับมัธยมศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านปัญหาเด็กและเยาวชน และมีประสบการณ์ในการทำงานด้านสารสนเทศ จำนวน 7 คนมีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ อีกทั้งการออกแบบคู่มือ เป็นไปตามลักษณะที่ดีของคู่มือ (ปรีชา ช้างขวัญยืน. 2539: 132) คือ มีการระบุชัดเจนว่าคู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใครหรือใครเป็นผู้ใช้ กำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจน ซึ่งในการวิจัยนี้เป็นคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว และมีการอธิบายหลักการในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด พร้อมทั้งตัวอย่างกิจกรรมและเทคนิคที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้ เนื้อหาในคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ประกอบไปด้วย 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารเสพติด 2) ปัจจัยที่นำไปสู่การใช้สารเสพติด 3) บทบาทของครูแนะแนวในโรงเรียน 4) พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้สึกแสวงหา ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง ด้านความหุนหันพลันแล่น และด้านการไวต่อความวิตกกังวล และ 5) การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว ได้แก่ การให้สร้างความภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง และการผ่อนคลายความเครียดโดยการสร้างความภูมิใจในตนเอง คือ เชื่อว่าตนเองสามารถที่จะเผชิญโลกได้ทุกสถานการณ์ และรู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีความมั่นคงภายในจิตใจ คนที่มีความภูมิใจในตนเองสูงพร้อมที่จะแก้ไขข้อเสียของตนเอง เชื่อว่าจะฝ่าฟันปัญหาชีวิตได้ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ตาม จากการศึกษาของภุมรินทร์ ภูมิประเสริฐโชค (2546:84) พบว่า ความรู้สึกภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง กล่าวคือ หากนักเรียนมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง นักเรียนก็จะมีอาการท้อแท้สิ้นหวังลดลง นอกจากนี้การสร้าง ความภูมิใจในตนเอง ซึ่งมีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการใช้ชีวิตเป็นองค์ประกอบนั้น จะทำให้ความรู้สึกแสวงหาที่เป็นไปในทางลบลดลง เนื่องจากวัยรุ่นจะตระหนักถึงศักยภาพที่ตนมีพร้อมกับวางเป้าหมายของอนาคตและดำเนินชีวิตเพื่อสิ่งนั้น ซึ่งในการใช้ชีวิตอย่างมีจุดหมาย คือ วิธีการที่จะทำให้ถึงซึ่งจุดหมายนั้น เมื่อลงมือกระทำไปแล้วจะต้องมีการประเมินอยู่ตลอดเวลาว่าสิ่งที่กระทำอยู่นั้นสอดคล้องกับเป้าหมายหรือไม่เป็นส่วนที่สำคัญ เพื่อปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์(กรมวิชาการ. 2540: 133) ดังนั้นการสร้างความรู้สึกมีคุณค่าหรือความภูมิใจในตนเองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด และจากการศึกษาของระวีวรรณ ศรีสุชาติ (2535: 6-11) ได้กล่าวถึงการแก้ไขความวิตกกังวลเป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการคิดจากการปล่อยให้ความคิดมุ่งแต่อดีตและอนาคตมาสู่วิธีการคิดที่เป็นปัจจุบันและคิดในแง่บวกที่สร้างสรรค์สามารถทำได้โดยการตระหนักในตนเองหรือเข้าใจตนเองว่า ตนเองเป็นอย่างไร รู้จักควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ มีสติเท่าทันอยู่กับปัจจุบัน หากพบว่าตนเองกำลังเผชิญกับปัญหาจนเกิดภาวะเครียด ต้องผ่อนคลายความเครียดนั้นลง แล้วความคิดในเชิงสร้างสรรค์ต่อการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ก็จะเกิดขึ้นตามมา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงไปหาค่า คือ ความรู้สึกแสวงหารองลงมา คือความท้อแท้สิ้นหวังความหุนหันพลันแล่น และ การไวต่อความวิตกกังวลตามลำดับซึ่งการลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ควรเริ่มต้นพัฒนาองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงที่สุดไปหาค่าที่สุด เนื่องจากองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด จะสามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้มากที่สุด

1.2 การลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ควรให้มีการให้คำปรึกษารายบุคคล การให้คำปรึกษากลุ่ม การเรียนรู้โดยสภาพจริง การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงโทษของการใช้สารเสพติดมากขึ้น

1.3 ครูแนะแนวควรนำคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดไปทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในเพศ ระดับการศึกษาและขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อตรวจสอบยืนยันความเป็นสากลของโมเดลการวัดและเพื่อตรวจสอบความไม่ผันแปรของโมเดลการวัดต่อไป

2.2 ควรศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด เช่น ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยเพื่อน ปัจจัยภูมิคุ้มกัน และปัจจัยเสี่ยง เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาแนวทางการให้คำปรึกษากลุ่มและการฝึกอบรมเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). สำคัญที่ใจ คู่มือปฏิบัติงาน: การใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันสารเสพติด ในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- เกษรชัย และหิมี. (2557, เมษายน-มิถุนายน). คุณลักษณะด้านจิตพิสัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจริงหรือไม่? สงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 20(2): 236.
- เกษร เกษมสุข. (2547). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวเผชิญความจริงที่มีต่อความวิตกกังวลในการกลับสู่สังคมของนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง ค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คณินุช สิงห์นนท์. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอารมณ์ทางลบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา. 9(2): 23-25.
- จิตสุภา แกมทับทิม. (2559). การให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจของนักเรียนโรงเรียนกีฬาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญาณิพนธ์กศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรวรรณ สารสิทธิ์. (2550). การพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตเทศบาลตำบลท่าฉาง อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. รายงานการศึกษาอิสระ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2541, กันยายน-ธันวาคม). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. วารสารการวัดผลและการศึกษา. 20(59): 27-42.
- ชัยญา ลีศัตรุพ่าย และชาญ รัตนะพิสิฐ. (2557, กรกฎาคม). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการทักษะการสื่อสารแบบกัลยาณสนทนาของวัยรุ่นตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. 20(2): 182.
- ชัยณรงค์ อ่อนภูธร. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. ปรินญาณิพนธ์กศ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชัยวิจิต เชียรชนะ. (2558). การใช้สถิติหลายตัวแปรเพื่อการวิจัย: การออกแบบ การวิเคราะห์ และการตีความหมาย. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ชุตินา สัจจามันท์. (2550, กันยายน-ธันวาคม). การเขียนคู่มือ. วารสารการบริหารและธุรกิจ. 7(21): 1-6.

- ญาณกร นิลพุ่ม. (2553). อิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคมและบุคลิกภาพที่มีต่อการให้อภัยของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาชุมชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ณรงค์ หมื่นอภัย. (2552). ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของเยาวชนในอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดลดาว ปุณณานนท์. (2559, มกราคม-มิถุนายน). การตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดความน่าเชื่อถือคุณฉบับภาษาไทยในนักศึกษาณะศึกษาศาสตร์ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. 10(1): 51.
- ดลลักษณ์ พลเสนา. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นกับการเสพติดอินเทอร์เน็ตเกม. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2546). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลีสมเรล:สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555, มกราคม - มิถุนายน). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. 2(1): 68-74.
- นพมาศ อึ้งพระ. (2546). ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบการมีจิตใจเป็นเจ้าของของบุคลากรโรงเรียนในเครือข่ายเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นริสา วงศ์พนารักษ์. (2546, พฤษภาคม-สิงหาคม). การเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 21(1): 23.
- ประธาน รัชตจรรย์. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ กับการติดสารเสพติดของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขภาพจิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กรุณวงศ์. (2546). คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโมเดลชิปปา เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนวัดแสงสรรค์. สารนิพนธ์กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปราณี ชาญณรงค์. (2543). ต้นแบบการพัฒนาบุคลิกภาพแบบกลุ่ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2544). วิธีสอนเด็กสมาธิสั้น. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.

- พรพิมล จันทรพลับ. (2550). เทคนิคการพัฒนาบุคลิกภาพ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539). พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแกรมมี.
- พระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2). (2528). “ราชกิจจานุเบกษา” เล่ม 39 ตอนที่ 17
- พระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522. (2522). สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2559, จาก <http://law.longdo.com/law/453/rev952#>
- พลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลสมการโครงสร้าง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ภูรินทร์ ภูมิประเสริฐโชค. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การใช้แอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และเหตุการณ์เครียดในชีวิต กับความรู้สึกสิ้นหวังในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มานวิภา พัฒนมาศ และคณะ (2560, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาคูณลักษณะของการเป็นพ่อแม่วัยรุ่นในบริบทภาคกลางของไทย. วารสารพยาบาลตำรวจ. 9(1): 19.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2557). การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์ และลัดดา แสนสีหา. (2539). การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: ยุทธินทร์การพิมพ์.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2556). มนุษย์สัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิชา มหาคุณ. (2551). การป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด: การสร้างเครือข่าย การส่งต่อการติดตาม และประเมินผล เด็ก เยาวชน และครอบครัว ชุมชน และสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชุดา จันทรเวโรจน์. (2556). มนุษย์สัมพันธ์และการพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: ทริบเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- วิทยา รอบคอบ. (2556). การพัฒนาทักษะชีวิตโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในตำบลหนองไฮ อำเภอเมืองศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์กศ.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิทยากร เชิงกุล. (2552). จิตวิทยาวัยรุ่น: ก้าวข้ามปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- วิไลลักษณ์ ลังกา และคณะ. (2559). การวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง. โครงการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. (2558, มกราคม-มิถุนายน). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความเป็น
 ปีกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารศรีนครินทร์วิ
 จัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 7(13): 161.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สายสุตา สุขแสง และคณะ. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียน
 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา. งานวิจัยมหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สงขลา:
 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2560). ศูนย์ปฏิบัติการข้อมูล
 สารสนเทศ. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2560, จาก [http://group.aya1.go.th/main/index.
 php?wid=30002&mod=context&f=context_detail.php&act_id=58](http://group.aya1.go.th/main/index.php?wid=30002&mod=context&f=context_detail.php&act_id=58)
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2558). สถานการณ์ยาเสพติดใน
 ประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2559, จาก [https://www.oncb.go.th/ONCB_
 OR7/
 Pages/Event.aspx](https://www.oncb.go.th/ONCB_OR7/Pages/Event.aspx).
- สำราญ มีแจ้ง. (2557). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- สุดารักษ์พงศ์อภิรัชกุล. (2557). การพัฒนาคู่มือครูที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาด้านชีวิต
 และสังคมแก่นักเรียนโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา. ภาคนิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
 สุราษฎร์ธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุนารี มีไหม. (2558). การพัฒนาแบบวัดจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย:
 การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดระหว่างแผนการเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณี แสงอาทิตย์. (2550). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพ
 สารเสพติดในวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลสุขภาพเด็ก). ขอนแก่น:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิณี ภารา. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแข็งแกร่งในชีวิตของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร.
 ปรินิพนธ์วิทยานิพนธ์วท.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง.
- องค์การสหประชาชาติ. (มปป.). ยาเสพติด. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2559, จาก
<http://nctc.oncb.go.th/new/images/stories/article/year54/difinitionOfDrug.pdf>
- องค์การอนามัยโลก. (มปป.). ยาเสพติด. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2559, จาก
<http://office.bangkok.go.th/doh/daptd/Knowledge/knowledge001.html>

อนันต์ แยมเยื่อน. (2560). การวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินเครื่องมือวัดพฤติกรรมสามัคคีธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัด. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 23(2): 156-157.

อุษณีย์ บรรจงกิจ. (2554, ตุลาคม-มีนาคม). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการขาดแรงจูงใจทางวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา. 8(2): 94-96.

Conrod;&Woicik. (2002). *Validation of a four-factor model of personality risk for substance abuse and examination of a brief instrument for personality risk*. *Addiction Biology*. 7: 329-426.

Lunenberg, Fred C. (2011). *Expectancy Theory of Motivation: Motivating by Altering Expectations*. *Journal of Management, Business and Administration*. 15(1): 2.

Newton. (2015). *The validation of the substance use risk profile scale among Australian adolescents*. *Addictive Behaviors*. 53: 23-30.

Siu. (2011). *Validation of the substance use risk profile scale for adolescents in Hong Kong*. *Journal of Psychoeducational Assessment*. 29(1):75-83.

Steinberg,L. (2008). *Adolescence*. New York: McGraw-Hill.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร.สุขอรุณ วงษ์ทิม
อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. อาจารย์ ดร.อุรปริย์ เกิดในมงคล
อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. นายแพทย์อรรถพล ฉัตรดอน
จิตแพทย์ประจำโรงพยาบาลเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก ข
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้
สารเสพติดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตาราง 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อ	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ			ดัชนีค่า IOC	ผล
	1	2	3		
ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness)					
1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
2	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
3	-1	0	1	0	คัดออก
4	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
5	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
6	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
7	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
8	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
9	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
10	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
11	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
12	1	0	1	0.67	ผ่านเกณฑ์
ด้านการไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety Sensitivity)					
1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
2	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
3	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
4	0	1	1	0.67	ผ่านเกณฑ์
5	0	1	1	0.67	ผ่านเกณฑ์
6	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
7	1	0	1	0.67	ผ่านเกณฑ์
8	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
9	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
10	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ			ดัชนีค่า IOC	ผล
	1	2	3		
ด้านความหุนหันพลันแล่น (Impulsivity)					
1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
2	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
3	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
4	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
5	0	0	1	0.33	คัดออก
6	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
7	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
8	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
9	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
10	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
ด้านความรู้สึกแสวงหา (Sensation Seeking)					
1	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
2	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
3	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
4	-1	1	1	0.33	คัดออก
5	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
6	1	0	1	0.67	ผ่านเกณฑ์
7	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
8	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
9	1	1	1	1	ผ่านเกณฑ์
10	1	0	1	0.67	ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ : เกณฑ์พิจารณาค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ภาคผนวก ค
แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

**แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**

คำชี้แจง : แบบวัดฉบับนี้มีทั้งหมด 3 หน้า โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

1. แบบวัดฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาจิตวิทยาพัฒนามนุษย์และ การให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. คำตอบของนักเรียนจะไม่มีถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน แต่อย่างใด โดยคำตอบของนักเรียนจะมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาและการวิจัย

3. ขอความร่วมมือให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงและตรงกับสิ่งที่นักเรียน คิดหรือรู้สึกให้มากที่สุด เพื่อให้แบบวัดฉบับนี้มีความสมบูรณ์และสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทาง สถิติต่อไปได้

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัดในครั้งนี้

นางสาวชยาภรณ์ กองสมบัติ

นิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง : ให้นักเรียนกรอกข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
3. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่..... เลขที่.....

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

คำชี้แจง : แบบวัดนี้ประกอบไปด้วยคำถาม จำนวน 39 ข้อ โดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดหรือความรู้สึกของนักเรียนที่สุด เพียงข้อเดียว ตามความหมายดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดหรือความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดหรือความรู้สึกของนักเรียน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดหรือความรู้สึกของนักเรียน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดหรือความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	รายการข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง (4)	เห็นด้วย (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
1.	ฉันเป็นคนมีสาระ				
2.	ฉันมีความสุขในชีวิต				
3.	ฉันรู้สึกภูมิใจในความสำเร็จของฉัน				
4.	ฉันเป็นคนลืมหลับ				
5.	ฉันมีความพึงพอใจในตนเอง				
6.	ฉันมีความกระตือรือร้นมากเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง				
7.	ฉันรู้สึกว่าฉันไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้				
8.	ฉันรู้สึกเหนื่อยกับการเผชิญปัญหาต่าง ๆ				
9.	ฉันไม่คาดหวังกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น				
10.	ฉันไม่สามารถทำอนาคตของฉันให้ดีได้				
11.	ฉันคิดว่าคนรอบข้างไม่สามารถช่วยเหลือฉันได้				
12.	เมื่อฉันรู้สึกกลัว ฉันจะมีอาการเวียนศีรษะ				
13.	หัวใจของฉันเต้นเร็วขึ้นเมื่อรู้สึกกลัว				
14.	ฉันตื่นตระหนกเมื่อฉันรู้สึกประหม่า				
15.	ฉันจะเกิดความกลัวเป็นอย่างมาก หากฉันพบว่าร่างกายฉันมีความผิดปกติ เช่น เป็นผื่น				
16.	ฉันกังวลใจต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมายมาก				
17.	ฉันไม่วิตกกังวลกับเหตุการณ์ในอนาคตไม่ว่าเรื่องใด ๆ				
18.	ฉันอดใจเป็นอย่างมากเมื่อฉันทำงานไม่เสร็จตามกำหนด				
19.	ฉันทุกขใจเป็นอย่างมากเมื่อฉันทำข้อสอบไม่ได้				
20.	ฉันรู้สึกกระวนกระวายใจเป็นอย่างมากเมื่อต้องพูดหน้าชั้นเรียน				

ข้อ	รายการข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง (4)	เห็นด้วย (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
21.	ฉันกระวนกระวายใจทุกครั้งเมื่อใกล้วันประกาศผลสอบ ต่างๆ				
22.	ฉันมักจะพูดโดยไม่คิดก่อนอยู่เป็นประจำ				
23.	ฉันมักเสียใจกับเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้ว เนื่องจาก ขาดการไตร่ตรองในสิ่งต่าง ๆ				
24.	ฉันมักลงมือทำอะไรโดยที่ไม่คิดให้รอบคอบก่อน				
25.	ฉันเป็นคนหุนหันพลันแล่น				
26.	ฉันตั้งสมาธิก่อนทำกิจกรรมต่างๆ				
27.	ฉันให้อภัยคนที่แฉงคิ้วฉัน				
28.	เมื่อฉันโกรธ ฉันไม่สามารถควบคุมตนเองได้				
29.	ฉันชอบเรียนหรือทำงานที่ต้องใช้ความสุขุม รอบคอบ และใจเย็น เช่น งานศิลปะ				
30.	ฉันเป็นคนสุขุมรอบคอบ				
31.	ฉันชอบกิจกรรมตื่นเต้นท้าทาย				
32.	ฉันรู้สึกสนุกกับประสบการณ์ใหม่ที่ตื่นเต้น				
33.	ฉันชอบทำกิจกรรมที่ทำให้ฉันรู้สึกตื่นเต้น แม้จะเป็นกิจกรรมที่เสี่ยง				
34.	ฉันสนใจทำสิ่งที่แปลกใหม่ แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ก็ตาม				
35.	ฉันชอบเดินป่าในระยะทางไกล เพื่อแสวงหาประสบการณ์ ใหม่ ๆ				
36.	ฉันไม่ชอบความซ้ำซากจำเจ				
37.	ฉันไม่ชอบเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่				
38.	ฉันชอบความท้าทาย				
39.	เมื่อเพื่อนชักชวนให้ทำกิจกรรมที่ท้าทาย ฉันจะไม่ลังเล เสมอ				

ภาคผนวก ง
คู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว

คู่มือ

ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

สำหรับครูแนะแนว

คู่มือ

ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

สำหรับครูแนะแนว

คำนำ

ปัญหายาเสพติด ถือว่าเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น การแพร่ระบาดของยาเสพติดขยายวงกว้างเข้าถึงกลุ่มคนทุกช่วงวัย ก่อให้เกิดความสูญเสียกับประเทศชาติหลายด้าน ทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการเมือง เป็นต้น รัฐบาลได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้มีการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กลยุทธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเฉียบขาดกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการค้ายาเสพติดและผู้เสพยาเสพติด จากการรวบรวมสถิติของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดช่วงไตรมาสที่ 1 ของปีงบประมาณ 2558 พบว่า ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากในประเทศไทยได้แก่ ยาบ้า กัญชา และไอซ์ โดยผู้เสพยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษารายใหม่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่น ในกลุ่มที่เป็นนักเรียน นักศึกษา พบว่า ผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาคือระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.5 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 16.7 ผู้จัดทำเห็นความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงได้จัดทำคู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว เพื่อเป็นแนวทางให้ครูแนะแนวได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาต่อไป

นางสาวชยาภรณ์ กองสมบัติ

สารบัญ

	หน้า
• คำแนะนำในการใช้คู่มือ	1
• ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารเสพติด	2
• ปัจจัยที่นำไปสู่การใช้สารเสพติด	5
• บทบาทของครูแนะแนวในโรงเรียน	8
• พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด	10
- ด้านความรู้สึกแสวงหา	11
- ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง	12
- ด้านความหุนหันพลันแล่น	13
- ด้านการไวต่อความวิตกกังวล	14
• การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว	15
• ตัวอย่างการจัดกิจกรรมแนะแนว	21

คำแนะนำในการใช้คู่มือ

คู่มือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว จัดทำขึ้นตามแนวคิด พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดตามแนวคิดของคอนรอตและวอยซิค (Conrod and Woicik. 2002: 329-426) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้สึกละเลย (Sensation Seeking) ด้านความ ท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) ด้านความหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) และด้านการไวต่อความวิตก กังวล (Anxiety Sensitivity) มีโครงสร้างคู่มือดังนี้

1. ปก
2. คำนำ
3. สารบัญ
4. คำแนะนำในการใช้คู่มือ
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารเสพติด
6. ปัจจัยที่นำไปสู่การใช้สารเสพติด
7. บทบาทของครูแนะแนวในโรงเรียน
8. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด
 - ด้านความรู้สึกละเลย
 - ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง
 - ด้านความหุนหันพลันแล่น
 - ด้านการไวต่อความวิตกกังวล
9. การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดสำหรับครูแนะแนว
10. ตัวอย่างการจัดกิจกรรมแนะแนว

โดยเนื้อหาข้างต้นสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไปได้

นางสาวชยาภรณ์ กองสมบัติ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารเสพติด

สถานการณ์ปัญหาสารเสพติดในประเทศไทย

ปัญหายาเสพติด ถือว่าเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น การแพร่ระบาดของยาเสพติดขยายวงกว้างเข้าถึงกลุ่มคนทุกช่วงวัย ก่อให้เกิดความสูญเสียกับประเทศชาติหลายด้าน ทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการเมือง เป็นต้น รัฐบาลได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้มีการกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กลยุทธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเฉียบขาดกับผู้ที่กระทำความผิดในการค้ายาเสพติดและผู้เสพยาเสพติด จากการรวบรวมสถิติของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดช่วงไตรมาสที่ 1 ของปีงบประมาณ 2558 พบว่า ช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2557 มีการรายงานผู้เสพซึ่งเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา จำนวน 27,146 คน เป็นผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจ จำนวน 7,429 คน (ร้อยละ 27.3) ระบบบังคับบำบัด จำนวน 18,040 คน (ร้อยละ 66.3) และระบบต้องโทษ จำนวน 1,742 คน (ร้อยละ 6.4) โดยพื้นที่ที่มีผู้เสพนสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา สูง 10 อันดับแรก ได้แก่ เชียงราย กรุงเทพฯ เชียงใหม่ พระนครศรีอยุธยา มหาสารคาม ตาก ร้อยเอ็ด สงขลา สุราษฎร์ธานี และนครราชสีมา โดยผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่ ร้อยละ 21.8 มีอายุระหว่าง 20-24 ปี รองลงมา ร้อยละ 20.4 มีอายุระหว่าง 15-19 ปี และร้อยละ 17.4 มีอายุระหว่าง 25-29 ปี ในกลุ่มที่เป็นนักเรียน นักศึกษา พบว่า ผู้ใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาคือระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.5 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 16.7 ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากในประเทศไทยได้แก่ ยาบ้า (ร้อยละ 79.2) กัญชา (ร้อยละ 6.1) และไอซ์ (ร้อยละ 4.1) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2558: ออนไลน์)

ความหมายของสารเสพติด

พระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2528 (2528: 1) ได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่า สารเสพติดให้โทษ คือ สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization or WHO) (มปป: online) ได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่าสารเสพติด คือ สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุด จะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น

องค์การสหประชาชาติ (มปป: online) ได้ให้ความหมายของสารเสพติดไว้ว่า สารเสพติด คือ สารใดๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ที่มีผลต่อจิตใจ และระบบประสาท

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า สารเสพติดคือ สารที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายจะทำให้เกิดความต้องการเสพในปริมาณมากขึ้น และส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ และระบบประสาท

ประเภทของสารเสพติด

จากการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งสารเสพติดได้หลายลักษณะดังนี้

พระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 (2522: 2-3) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดให้โทษ ดังนี้

ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงไม่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น เฮโรอีน (Heroin) แอมเฟตามีน (Amphetamine) เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) แอลเอสดี (LSD) เอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) หรือ MDMA

ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น ฝิ่น (Opium) มอร์ฟีน (Morphine) โคเคนหรือโคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) เมทาโดน (Methadone)

ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ เช่น ยาแก้ไอที่มีโคเดอีน ผสมอยู่

ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic anhydride) อาเซทิลคลอไรด์ (Acetyl chloride) เอทิลิดีนไดอะเซเตต (Ethylidenediacetate) ไลเซอร์จิก อาซิด (Lysergic acid)

ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึง 4 เช่น พืชกัญชา พืชกระท่อม พืชฝิ่น (ซึ่งหมายความรวมถึงพันธุ์ฝิ่น เมล็ดฝิ่น กล้าฝิ่น พางฝิ่น) พืชเห็ดขี้ควาย

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization or WHO) (มปป: online) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่

- 1) ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟีน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟีน เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน เพติดีน
- 2) ประเภทบาบิบูเรต รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราตีไฮด์ เมโพรบาเมท ไดอาซีแพม คลอไฮดาซีพอกไซด์
- 3) ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้
- 4) ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน
- 5) ประเภทโคเคน เช่น โคเคน โบโคคา
- 6) ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา
- 7) ประเภทคัท เช่น ใบคัท ใบกระท่อม
- 8) ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลีน เมล็ดมอร์นิงโกลด์ ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด

9) ประเภทอื่นๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี

วิชา มหาคุณ (2551: 80) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1) สารเสพติดถูกกฎหมาย ได้แก่ บุหรี่ และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด เช่น สุรายาตอง เบียร์ ไวน์ แชมเปญ เป็นต้น

2) สารเสพติดผิดกฎหมาย ได้แก่ เฮโรอีน ผิ่น กัญชา ใบกระท่อม เห็ดขี้ควาย และยาบ้า สำหรับยาบ้า นั้นเพิ่งจะมีการวางจัดประเภทใหม่ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) ให้เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1

จากการศึกษาข้างต้น พบว่า ประเภทของสารเสพติดแบ่งได้หลายประเภทซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก เช่น จำแนกตามลักษณะการให้โทษ จำแนกตามลักษณะของสารเสพติด และจำแนกตามกฎหมาย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด

วิชา มหาคุณ (2551: 86) ได้อธิบายถึงสาเหตุของการใช้สารเสพติด ดังนี้

1. สาเหตุที่เกิดจากตนเอง

- อยากรู้ อยากลอง
- ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน
- ไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติด
- ประสบความล้มเหลวในชีวิต
- การเจ็บป่วย

2. สาเหตุจากครอบครัว

- พ่อแม่ติดยาเสพติด
- พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ
- การหย่าร้างและการแต่งงานใหม่ของพ่อแม่
- พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก
- พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน มักมีการเปรียบเทียบในลูกต่อลูก

3. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

- มีแหล่งผลิต หรือแหล่งระบาดของยาเสพติดอยู่ใกล้ที่อยู่อาศัยหรือในชุมชน
- การเลียนแบบตัวอย่างที่ไม่ดีจากสื่อประเภทต่างๆ
- ผู้ป่วยที่สามารถเลิกยาได้แล้วต้องการกลับเข้าสู่สังคมปกติ แต่สังคมไม่เปิด

โอกาสให้หรือไม่ยอมรับ

4. สาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจ

- เศรษฐกิจตกต่ำ
- ว่างงาน
- หนี้สิน

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2549: 45) ได้อธิบายถึงสาเหตุของการใช้สารเสพติดไว้ว่า สาเหตุสำคัญของการใช้สารเสพติดนั้น มาจากตัววัยรุ่นเอง คือ พื้นฐานเดิม บุคลิกลักษณะของบุคคลนั้น ซึ่งมักจะเป็นคนที่ไม่มั่นใจในตนเอง ชอบพึ่งพาผู้อื่น ไม่มีความอดทนต่อความวิตกกังวลหรือความไม่สบายใจ ไม่มีความพยายามในการใช้ความคิดแก้ไขปัญหา มีความต้องการที่จะหลุดพ้นจากปัญหาต่าง ๆ อย่างเร็วที่สุด โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมาในภายหลัง ดังนั้น เมื่อวัยรุ่นเกิดความไม่สบายใจ และพบว่ายาเสพติดช่วยให้สบายใจขึ้นได้ทันที จึงยึดเอายาเสพติดเป็นที่พึ่ง อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเลือกใช้สารเสพติด คือ การเจ็บป่วยโรคทางจิตเวชหลายชนิด เช่น โรคซึมเศร้า โรคประสาท ก็อาจทำให้มีการใช้สารเสพติดเพื่อรักษาปัญหาทางอารมณ์และจิตใจซึ่งเป็นอาการของโรคดังกล่าว นอกจากนี้สภาพครอบครัวที่ไม่เป็นสุข มีความขัดแย้ง ปล่อยปละเลเลย หรือมีบุคคลในครอบครัวใช้สารเสพติด ก็ส่งผลให้วัยรุ่นเลือกใช้สารเสพติดได้เช่นกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด ได้แก่

สุวรรณี แสงอาทิตย์ (2550: 79-80) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่นที่มีสุขภาพปกติ และมีการเจ็บป่วยเรื้อรัง กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นสุขภาพปกติ จำนวน 111 คน และวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง จำนวน 136 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติด แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัว แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน และแบบประเมินการรับรู้บทบาทผู้ป่วยในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง จากผลการศึกษาพบว่า

- วัยรุ่นที่ศึกษา มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในระดับต่ำ โดยวัยรุ่นสุขภาพปกติมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงกว่าวัยรุ่นที่เจ็บป่วยเรื้อรัง

- ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่นสุขภาพปกติ ได้แก่ เพศ สัมพันธภาพในครอบครัว และพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน ในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่ เพศ ระยะเวลาการเจ็บป่วย การรับรู้บทบาทผู้ป่วย สัมพันธภาพในครอบครัว และพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน

- ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อนในวัยรุ่นสุขภาพปกติ ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว และในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่ เพศ ระยะเวลาการเจ็บป่วยการรับรู้บทบาทของผู้ป่วย และสัมพันธภาพในครอบครัว

- พฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่นปกติและวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรังได้ โดยทำนายได้ร้อยละ 39.40 ในวัยรุ่นสุขภาพปกติ และทำนายได้ร้อยละ 41.60 ในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง

- ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า วัยรุ่นทั้งที่มีสุขภาพปกติและเจ็บป่วยเรื้อรังเป็นผู้ที่อาจมีการเสพยาเสพติดและมีการคบเพื่อนที่ไม่เหมาะสมได้ โดยพฤติกรรมการคบเพื่อนที่เสี่ยงสามารถชักนำให้วัยรุ่นมีการเสพยาเสพติด ดังนั้นการดูแลด้านการคบเพื่อน การให้ความอบอุ่นในครอบครัว และส่งเสริมการรับรู้บทบาทผู้ป่วยที่เหมาะสมในวัยรุ่นที่เจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นเรื่องสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านการเสพยาเสพติดในวัยรุ่น

ณรงค์ หมั่นอกัย (2552: 69-73) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของเยาวชนในอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของเยาวชน เพื่อศึกษาประเภทของสารเสพติดที่เยาวชนนิยมใช้ และเพื่อศึกษาแนวทางในการลดการใช้สารเสพติดของเยาวชน จากผลการศึกษาพบว่า สภาพครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง จะมีฐานะพอกินพอใช้ บิดามารดาจบการศึกษาระดับชั้น ป.4 มีการตักเตือนเยาวชนอยู่เสมอถึงโทษของการใช้สารเสพติด ให้ความรักความอบอุ่นกับเยาวชนอย่างดี ทำให้เยาวชนมีความพึงพอใจต่อครอบครัวของตนเองอย่างมาก ในส่วนของการเลี้ยงดูนั้นส่วนใหญ่จะเลี้ยงแบบสบายตามใจทุกอย่าง จากการศึกษาภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่บิดามารดายังมีชีวิตอยู่และอยู่ร่วมกันและเยาวชนส่วนใหญ่ก็อาศัยอยู่กับบิดามารดาของตนเองโดยสรุปถึงแม้ว่าเยาวชนจะมี

ความพึงพอใจต่อครอบครัวแต่ก็ยังตัดสินใจใช้สารเสพติดแสดงว่า ครอบครัวนั้นไม่มีผลต่อการตัดสินใจใช้สารเสพติดของเยาวชนแต่อย่างใด สภาพความผูกพันกับเพื่อนของกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างจะมีความรักและผูกพันกับเพื่อนอย่างมากมีการพบปะสังสรรค์กันบ่อยครั้งมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อนเดียวกันจะชอบเที่ยวกลางคืนสูบบุหรี่ดื่มสุราและชักชวนกันใช้สารเสพติดด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เยาวชนมีการใช้สารเสพติดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สภาพทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติดกลุ่มตัวอย่างทราบถึงโทษของการใช้สารเสพติดเป็นอย่างดีแต่เยาวชนก็ยังตัดสินใจใช้สารเสพติดทั้งนี้เพราะอยากลองและกลุ่มเพื่อนชักชวนให้ทดลอง ส่วนในการศึกษาประเภทของสารเสพติดที่เยาวชนนิยมใช้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า สารเสพติดที่เยาวชนนิยมใช้มากที่สุดได้แก่ยาบ้า การศึกษาแนวทางการลดการใช้สารเสพติดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการรณรงค์เกี่ยวกับการลดการใช้สารเสพติดในปัจจุบันนี้เหมาะสมแล้วแต่ควรจะมีให้หลาย ๆ รูปแบบมากขึ้นและควรให้ผู้ที่เคยใช้สารเสพติดมาก่อนมีส่วนร่วมเช่นให้ตัวเยาวชนเองเป็นตัวอย่างให้กับเยาวชนที่คิดจะใช้สารเสพติดหรือยังไม่เคยคิดที่จะใช้เสพติดได้ทราบถึงผลร้ายที่จะตามมาภายหลังการใช้สารเสพติดเป็นต้น

จิวรรณ สารสิทธิ์ (2550: 40-44) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตเทศบาลตำบลท่าฉาง อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเทศบาลตำบลท่าฉาง อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง และการพัฒนาทักษะเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับการพัฒนาทักษะเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดอยู่ในระดับสูง นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการพัฒนาทักษะเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครองแตกต่างกัน นักเรียนมีการพัฒนาทักษะเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน

บทบาทของครูแนะแนว

ครูแนะแนวและนักแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ถือเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การจัดบริการแนะแนวดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ บทบาทของครูแนะแนว มีดังนี้

1. เป็นผู้นำในการจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการได้แก่

1.1 บริการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนทางด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ลักษณะนิสัยอารมณ์ ฯลฯ พร้อมทั้งสภาพแวดล้อมของนักเรียน เช่น สภาพความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนรู้จักและเข้าใจนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น และนักเรียนรู้จักตัวเองมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อนำเอาข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการแนะแนว

1.2 บริการสารสนเทศ เป็นงานเผยแพร่ข่าวสารความรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในด้านการศึกษา อาชีพ และสังคมอย่างกว้างขวาง สามารถนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นไปพิจารณาและตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษา การประกอบอาชีพ และปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.3 บริการให้คำปรึกษา เป็นการพูดคุยที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การป้องกันปัญหา การตัดสินใจแก้ปัญหาหรือพัฒนาในสิ่งที่ตนเองปรารถนาอย่างเหมาะสม โดยที่นักเรียนผู้ซึ่งได้รับการบริการให้คำปรึกษา พร้อมทั้งจะรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากการกระทำของตนเอง

1.4 บริการจัดวางตัวบุคคล เป็นงานที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ การฝึกฝน การสงเคราะห์ หรือการช่วยเหลือตามความเหมาะสมทั้งในขณะที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน และเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว

1.5 บริการวิจัยและติดตามผล เป็นงานวิจัยและติดตามผลการดำเนินงานจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน

2. ประสานงานและมีบทบาทร่วมกับผู้บริหารด้านการกำหนดนโยบาย และวางแผน การปฏิบัติงานด้านงบประมาณ ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการแนะแนว และด้านการประเมินผลการปฏิบัติ

3. ประสานงานกับครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเกี่ยวกับการทำความเข้าใจและสร้างเจตคติที่ดีต่องานแนะแนวและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ เป็นเบื้องต้นเช่น การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน การให้ข้อสนเทศแก่นักเรียน การจัดทำระเบียบ สະสม การจัดกิจกรรมโฮมรูมและการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

4.ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงวัตถุประสงค์และลักษณะงานบริการแนะแนว การขอความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน การให้ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาและอาชีพแก่ผู้ปกครองและการเชิญผู้ปกครองมาร่วมให้ความรู้แก่นักเรียน เป็นต้น

5.ประสานงานกับสถาบัน หน่วยงาน และบุคคลในชุมชนเกี่ยวกับการติดต่อแหล่งข้อเสนอแนะให้ชุมชนและท้องถิ่น และเพื่อส่งนักเรียนไปขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในชุมชน เช่น แพทย์ จิตแพทย์ เป็นต้น และเพื่อเชิญวิทยากรในชุมชนและท้องถิ่นให้ความรู้แก่นักเรียน

6.ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานแนะแนวให้นักเรียน บุคลากรทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ได้รับทราบถึงผลการปฏิบัติงานแนะแนว และเป็นการเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ โดยวิธีเขียนบทความเผยแพร่ จัดทำแผ่นพับ จัดนิทรรศการ หรืออื่น ๆ

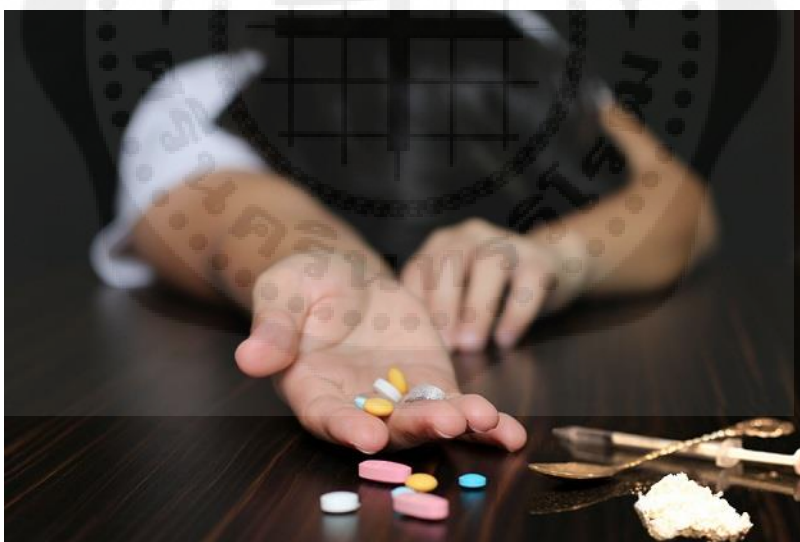
7.วิจัยและประเมินผลการปฏิบัติงานแนะแนว เพื่อปรับปรุง แก้ไขนำผลมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนางานแนะแนว และเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์แก่วงการแนะแนว

© Can Stock Photo

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดตามแนวคิดของคอนร็อดและวอยซิค (Conrod and Woicik. 2002: 329-426) คือ บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดโทษหรืออันตรายต่อตนเอง แต่บุคคลนั้นมีการรับรู้พฤติกรรมของตนเองเป็นไปในทางบวก แบ่งออกเป็น 4 ด้าน โดยจากการศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านความรู้สึกแสวงหา (Sensation Seeking) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด ส่วนองค์ประกอบที่มีน้ำหนักรองลงมา คือ ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) ด้านความหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) และองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด คือ ด้านการไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety Sensitivity)

ด้านความรู้สึกแสวงหา (Sensation Seeking)

ด้านความรู้สึกแสวงหา (Sensation Seeking) คือ ลักษณะนิสัยที่แสดงออกถึงการกระทำที่ไม่อดทนต่อความเบื่อหน่าย ต้องการสิ่งแปลกใหม่มาก และมีความมุ่งมั่นที่จะเสี่ยงเพื่อเป้าหมายและประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยคำจำกัดความของคำว่า sensation หมายถึง ผลจากการได้รับสิ่งกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เป็นความรู้สึกที่แปลกใหม่ น่าตื่นเต้น ที่ต่างจากระดับของเกณฑ์ปกติ ได้แก่ การลองเสพยาเสพติด การทำกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย เช่น การกระโดดร่ม การดำน้ำลึก การขับรถแข่ง นอกจากนี้ยังรวมถึงการมีรสนิยมในความแปลกใหม่ของงานศิลปะ ดนตรี การแต่งตัว ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะขึ้นกับประสาทในการรับสัมผัส และสิ่งเร้าที่เป็นตัวกระตุ้นและผลักดันให้เกิดขึ้น ส่วนคำว่า seeking หมายถึง ลักษณะที่ถูกแสดงออกมาโดยการค้นหา แม้ว่าจะมีข้อจำกัดตามรูปแบบของสิ่งแวดล้อมและสังคมก็ตาม ดังนั้นคำว่า Sensation Seeking หรือความรู้สึกแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ เป็นลักษณะของบุคลิกภาพที่เกิดจากการรับสิ่งเร้ามากระตุ้นร่างกายและจิตใจให้มีพฤติกรรมแสดงออกที่ชื่นชอบความแปลกใหม่ ความท้าทาย และประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากปกติ จากการศึกษาโมเดลการวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดในรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านความรู้สึกแสวงหา (Sensation Seeking) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประธาน รัชตจำรุญ (2544: 12) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกแสวงหาสิ่งตื่นเต้นเร้าใจ กับการติดสารแอมเฟตามีนของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกแสวงหาสิ่งตื่นเต้นในระดับสูงกับการติดสารแอมเฟตามีนของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้สึกแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจในระดับสูง มีความสัมพันธ์กับการติดสารแอมเฟตามีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียน ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น เกิดพัฒนาการทางด้านจิตใจ ทำให้วัยรุ่นมีความอยากรู้อยากเห็นอยากลองแสวงหาความท้าทายวัยรุ่นที่ไม่เคยถูกฝึกให้ลองคิดลองทำก่อนจะเกิดความสับสนวุ่นวายใจ ขาดความรู้ ขาดทักษะ ขาดการฝึกฝน ขาดการลองทำผิดทำถูกมาก่อน จึงทำให้กลุ่มนี้ตกอยู่ในกลุ่มที่มีอันตรายสูงและในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลยหรือไม่เคยสอนให้ยับยั้งชั่งใจมาก่อนก็อยากทำอะไรก็จะทำไม่เคยต้องผิดหวังไม่เคยสนใจว่าการกระทำของตัวจะส่งผลกระทบต่อผู้รอบข้างอย่างไร (สุริยเดว ทรีปาตี. 2554: 34)

ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness)

ด้านความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) หมายถึง บุคคลที่ไม่คาดหวังกับสิ่งต่าง ๆ มีความกังวลเกี่ยวกับตนเองและชีวิตในอนาคต โดยกุมรินทร์ ภูมิประเสริฐโชค (2546: 26) ได้ให้ความหมายของความท้อแท้สิ้นหวัง ไว้ว่า ความท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) หมายถึง สภาวะทางอารมณ์ของบุคคล ที่ทำให้มองตนเอง สิ่งแวดล้อม และอนาคตไปในทางที่ไม่ดี และเมื่อมีเหตุการณ์ที่คุกคามชีวิต ทำให้มองเห็นว่าตนเองไม่สามารถคาดหวังหรือเปลี่ยนแปลงตนเองในสิ่งเหล่านั้นในทางที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับเยาวัลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์และลัดดา แสนสีหา (2539) ที่ได้ให้ความหมายของความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง (Hopelessness) ไว้ว่า เป็นสภาวะอารมณ์ที่แสดงถึงความรู้สึกหมดต่อการดำเนินชีวิตจนทำให้ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ได้ และรู้สึกว่าไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมได้อย่างเฉียบพลัน แสดงออกทั้งทางความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรม โดยกุมรินทร์ ภูมิประเสริฐโชค (2546: 26) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่พบมากในวัยรุ่น สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นมีปัญหาดังกล่าวมีหลายปัจจัย ปัจจัยด้านสภาวะทางอารมณ์ เช่น ภาวะซึมเศร้าที่เกิดจากความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้วัยรุ่นใช้สารเสพติด รวมทั้งเป็นปัจจัยทำนายการกลับไปเสพซ้ำในวัยรุ่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวู้ด (Woods 1990 อ้างถึงใน กุมรินทร์ ภูมิประเสริฐโชค 2546: 35) ที่พบว่า วัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดจะมีความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังสูงกว่าวัยรุ่นที่ไม่ใช้สารเสพติด โดยศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับความคิดฆ่าตัวตายในวัยรุ่นและในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ใช้สารเสพติด ใช้แบบประเมินความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังเพื่อค้นหาผู้ที่มีความคิดฆ่าตัวตายในกลุ่มที่ใช้สารเสพติดเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ใช้สารเสพติด อธิบายได้ว่า ผู้ที่เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายคือผู้ที่มีความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังในอนาคต และในผู้ใช้สารเสพติดจะมีความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังที่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ

ด้านความหุนหันพลันแล่น (Impulsivity)

ด้านความหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) คือ ลักษณะนิสัยที่แสดงออกถึงการกระทำที่ขาดการไตร่ตรอง การตัดสินใจและลงมือทำอย่างรวดเร็ว และล้มเหลวในการยับยั้งพฤติกรรม ซึ่งผดุง อารยะวิญญู (2544: 22) ได้ให้ความหมายของความหุนหันพลันแล่น ไว้ว่า เป็นภาวะที่มีความยากลำบากในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบของการเข้าสังคม หรืออยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และมีความยากลำบากในการทำงานที่ต้องใช้ความสุ่มรอบคอบ สามารถพบได้ในวัยรุ่นทั่วไปและพบได้สูงในวัยรุ่นที่กระทำผิด ซึ่งมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมหุนหันพลันแล่นทั้งทางด้านการบกพร่องความสามารถในการควบคุมตนเอง ด้านการขาดความยับยั้งชั่งใจในความคิด และพฤติกรรมของตนเอง และด้านการกระทำโดยการขาดกระบวนการคิดและวิเคราะห์อย่างรอบคอบ รวมทั้งความเครียดที่ต้องเผชิญ และการเผชิญภาวะวิกฤติในชีวิตที่ต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทตนเองของวัยรุ่นที่กระทำผิด รู้สึกถึงการถูกคุกคาม ขาดความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ก่อกวนที่เกิดขึ้น และอาจแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรมหุนหันพลันแล่นได้

ด้านการไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety Sensitivity)

ด้านการไวต่อความวิตกกังวล (Anxiety Sensitivity) คือ บุคคลที่มีความกลัว ความวิตกกังวล ที่เกินไปกว่าความเป็นจริงโดยเกษร เกษมสุข (2547: 9-10) ได้กล่าวไว้ว่า ความวิตกกังวลเป็นสภาวะหนึ่งของจิตใจที่บุคคลรู้สึกไม่สบายใจ เป็นทุกข์ สับสน อึดอัดใจ กระวนกระวายใจ และหวาดกลัวว่าจะมีสิ่งเลวร้ายหรือสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งเกิดจากการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น โดยบุคคลจะมีการแสดงออกทั้งทางร่างกายและอารมณ์ สาเหตุของความวิตกกังวล บาคาราช (Bachrach อ้างถึงในเกษร เกษมสุข 2547: 10) ได้สรุปไว้ดังนี้

- สาเหตุทางจิตใจ ความวิตกกังวลเกิดจากการขาดความรักความอบอุ่นทางจิตใจ ตั้งแต่วัยทารก การขาดการสนองตอบทางจิตใจในวัยแรก ๆ ของชีวิต จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความวิตกกังวลได้ง่ายในภายหลัง

- สาเหตุทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางด้านชนบทรอบเนียบ ประเพณี ทัศนคติทางการเมือง มีผลต่อการพัฒนาของมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็ก เพราะสังคมและวัฒนธรรมจะถูกถ่ายทอดจากผู้เลี้ยงไปสู่เด็ก เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น เช่น ปัญหาทางอาชญากรรม ปัญหาการว่างงาน ความแตกร้างในครอบครัว การขาดความช่วยเหลือที่ดีต่อกันในสังคม สิ่งเหล่านี้จะคุกคามจิตใจผู้เลี้ยงดูเด็กและถ่ายทอดไปยังเด็กได้ทั้งสิ้น จึงทำให้เกิดความวิตกกังวล

- อายุ พัฒนาการในแต่ละวัย จะส่งเสริมให้เกิดความวิตกกังวลได้

ผลกระทบจากการไวต่อความวิตกกังวล สุวินัย์ ดันติพัฒนานันท์ (2522: 127-130) สามารถสรุปได้ดังนี้

- ด้านจิตใจและอารมณ์ ความวิตกกังวล ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกตึงเครียด หวาดหวั่นกลัวโดยไม่มีสาเหตุ ซึ่งบุคคลอาจแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ตกใจง่าย หงุดหงิด โกรธ กระสับกระส่าย โศกเศร้าเสียใจ นอนไม่หลับ ซึมเศร้า เหนื่อยหน่าย จิตใจฟุ้งซ่าน เป็นต้น

- ด้านความคิด ความจำและการรับรู้ ได้แก่ ลืมง่าย สับสน ประสิทธิภาพในการจำลดลง ระบบความคิดถูกรบกวน หมกมุ่นครุ่นคิดแต่เรื่องของตน ย้ำคิดย้ำทำ การตัดสินใจช้าลง ไม่ยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา ความสนใจลดลง ขาดสมาธิ การรับรู้ผิดพลาด ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง และมีแนวโน้มที่จะคิดไปในทางลดคุณค่าของตน

- ด้านชีวเคมี (biochemical) มีผลต่อสมองและต่อมไร้ท่อซึ่งควบคุมศูนย์กลางของอารมณ์ของระบบประสาทอัตโนมัติถูกกระตุ้น ส่งกระแสไปที่ส่วนกลางของต่อมอดรีนาล (adrenal medulla) หลังสารอดรีนาลีน (adrenaline) ที่ทำให้เกิดพลังงานการไหลเวียนโลหิตในกล้ามเนื้อดีขึ้น กระเพาะอาหารถูกกระตุ้นให้มีการขับถ่ายน้ำย่อยมากขึ้น ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดแผลในกระเพาะอาหารได้ นอกจากนี้ยังพบว่า มีจำนวนเม็ดโลหิตขาวที่ทำหน้าที่ต้านทานโรคลดลง และระดับไขมันในเลือดสูงขึ้น

- ด้านสรีระวิทยา (physiological) การเปลี่ยนแปลงนี้ขึ้นกับระดับของความวิตกกังวล ได้แก่ อาการแสดงออกทางร่างกาย เช่น หัวใจเต้นแรง ความดันโลหิตสูงขึ้น หายใจถี่และเร็ว หรือหายใจลำบาก ม่านตาขยาย ริมฝีปากแห้ง เหงื่อออกมาก มีอาการเบื่ออาหาร คลื่นไส้อาเจียน ท้องอืดท้องเฟ้อ เป็นต้น

การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด

การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด สามารถทำได้ด้วยการสร้างความภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง และการผ่อนคลายความเครียด ซึ่งจะนำไปสู่การลดความรู้สึกแสวงหา การลดความท้อแท้สิ้นหวัง การลดความหุนหันพลันแล่น และลดการไวต่อความวิตกกังวล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การสร้างความภูมิใจในตนเอง

การสร้างความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) คือ เชื่อว่าตนเองสามารถที่จะเผชิญโลกได้ทุกสถานการณ์ และรู้ว่าตนเองมีคุณค่าเป็นคนดี มีความมั่นคงภายในจิตใจ คนที่มีความภูมิใจในตนเองสูงพร้อมที่จะแก้ไขข้อเสียของตนเอง เชื่อว่าจะฝ่าฟันปัญหาชีวิตได้ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ตาม โดยการสร้างความภูมิใจในตนเองมี 6 ประการ ดังนี้

1. **มีสติในการใช้ชีวิต** หมายถึง ก่อนลงมือทำสิ่งใดต้องมีสติต้องพยายามทำอย่างสุดความสามารถ และทำให้ถึงที่สุดไม่ล้มเลิกกลางคัน เมื่อเจอปัญหาทุกครั้งให้ใช้สติและปัญญาแก้ไขปัญหาอย่างใจเย็น เพราะคนเราจะรู้สึกนับถือตนเองนั้น ต้องเกิดจากการสามารถเอาชนะอุปสรรคในชีวิตได้ เมื่อทำได้จะเกิดกำลังใจ เกิดพลัง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง แม้ว่าจะเกิดอุปสรรคหรือล้มเหลวบ้างก็จะคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา การมีสติได้นั้นต้องสังเกตความคิดและความรู้สึกของตนเองอยู่ตลอดเวลาว่า เราเป็นคนที่มีความคิดมีเจตคติอย่างไรบ้างในทุก ๆ สถานการณ์ เมื่อรู้จักตนเองดีพอจึงจะสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้ เพราะปัจจัยอีกประการหนึ่งที่สามารถสร้างความภูมิใจในตนเองได้ คือ เมื่อทำผิดแล้วสามารถนำประสบการณ์มาแก้ไขจุดบกพร่องของตนเอง

2. **ยอมรับตนเอง** หมายถึง การยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตนเองอย่างตรงไปตรงมา สิ่งไหนที่แก้ได้ควรรีบทำ สิ่งใดแก้ไขไม่ได้จงยอมรับว่าเป็นความจริง อย่างนำมาคิดเป็นกังวลจะทำให้จิตไม่ได้อยู่กับปัจจุบันจะส่งผลให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพเป็นกังวล เกิดเป็นปมด้อยไม่มีที่สิ้นสุด สิ่งเหล่านี้แก้ไขได้โดยการยอมรับว่าในโลกนี้ไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบ การยอมรับได้จิตจะนิ่ง มีความสุขประสพแต่ความสำเร็จ พื้นฐานของการยอมรับตนเองมักมาจากการรู้จักตนเอง เพราะการรู้จักตนเองจะทำให้มองเห็นภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองอย่างแท้จริง แต่การค้นหาเอกลักษณ์ดังกล่าวอาจทำได้ไม่ถนัดนัก หากบุคคลนั้นขาดการยอมรับตนเองในทุกด้าน เช่น บางคนยอมรับตนเองเฉพาะส่วนที่ดี แต่ไม่ยอมรับตนเองในส่วนที่บกพร่อง เป็นต้น เมื่อเรารู้จักตัวตนของตนเองและยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ จะเป็นผู้ที่รู้จักแข็งและจุดอ่อนของตนเอง เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคในสถานการณ์ต่าง ๆ จะสามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยดี และเกิดการพัฒนาตนเองในจุดที่ยังบกพร่อง และรักษาจุดดีของตนเองไว้ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

เอกลักษณ์ของตนเอง คือ การยอมรับในความเป็นตัวตนของตนเอง ซึ่งจะเกิดขึ้นในช่วงของวัยรุ่นที่ค้นหาคำตอบว่า ฉันคือใคร ฉันต้องการอะไร และฉันจะได้สิ่งที่ต้องการได้อย่างไร เมื่อผ่านช่วงวัยรุ่นไปได้ดีแล้วก็มีแนวโน้มว่าจะผ่านพ้นปัญหาในช่วงวัยต่อไปได้อย่างดีด้วยเช่นกัน เพราะสามารถมองเห็นเส้นทางเดินของตนเองอย่างชัดเจน

การมองเห็นตัวตนเป็นไป 3 แบบ คือ

- 1) ตัวตนที่ตนเองมองเห็น คือ ภาพของตัวตนที่เห็นตนเองว่าเป็นคนอย่างไร คือใคร มีความรู้ ความสามารถ ลักษณะเฉพาะตนเองอย่างไร
- 2) ตัวตนตามที่เป็นจริง คือ ลักษณะตัวตนที่เป็นไปตามข้อเท็จจริง บ่อยครั้งที่ตนเองมองไม่เห็นข้อเท็จจริงของตนเอง เพราะอาจทำให้รู้สึกเสียใจ เศร้าใจ ไม่ทัดเทียมกับบุคคลอื่น
- 3) ตัวตนตามอุดมคติ คือ ตัวตนที่อยากมี อยากเป็น แต่ยังไม่มีและยังไม่ได้เป็นในสภาวะปัจจุบัน

ถ้าตัวตนที่ตนเองมองเห็นกับตัวตนตามที่เป็นจริงมีความแตกต่างกันมาก หรือมีข้อขัดแย้งกันมาก บุคคลนั้นก็มีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลก่อปัญหาให้แก่ตนเองและผู้อื่น ผลดีของคนที่มองเห็นตนเองตรงกับความเป็นจริง มักมองเห็นตนเองตามอุดมคติที่ค่อนข้างเป็นไปได้ ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีความหวัง กระตือรือร้น มีความพอใจในตนเอง และสมความปรารถนาอยู่เสมอ

3.มีความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่เราเลือกเองต้องรับผลที่ตามมาได้ ไม่โทษคนอื่นหรือโชคชะตา มีสติอยู่ตลอดเวลา กำลังทำอะไรและสิ่งที่จะตามมา คนที่โทษคนอื่นว่าเป็นต้นเหตุแห่งความทุกข์และความล้มเหลวจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตนเอง ซึ่งเท่ากับความสำเร็จหรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับคนอื่น

4.ใช้ชีวิตอย่างมีความกระตือรือร้น หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อให้สามารถเปลี่ยนความคิดให้เป็นการกระทำได้ แนวโน้มพื้นฐานของมนุษย์ คือ การผัดวันประกันพรุ่ง มนุษย์รักความสบายไม่ชอบความลำบาก สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงความสุขชั่วคราวเพราะสิ่งที่ตามมาคือความจริง ซึ่งจะนำมาซึ่งความทุกข์ที่ยิ่งใหญ่ เพราะยังมีงานอีกมากมายที่ยังไม่ได้ทำ วิธีการคือลองคิดถึงผลที่ตามมาจิตจะกลับไปสู่ความเป็นจริงลงมือทำเองและสร้างภาพว่าหากเราประสบความสำเร็จ จะมีสิ่งดีมารอเราอยู่ เพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเอง

5.มีจุดมุ่งหมายในการใช้ชีวิต หมายถึง ตระหนักถึงศักยภาพที่ตนมีพร้อมกับวางเป้าหมายของอนาคตและดำเนินชีวิตเพื่อสิ่งนั้น การเข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา พรสวรรค์ ความเชี่ยวชาญ ความถนัด ความชอบที่แท้จริงของตนเองจึงจะเรียกว่าศักยภาพที่แท้จริง ซึ่งในการใช้ชีวิตอย่างมีจุดหมายคือวิธีการที่จะทำให้ถึงซึ่งจุดหมายนั้น เมื่อลงมือกระทำไปแล้วจะต้องมีการประเมินอยู่ตลอดเวลาว่าสิ่งที่กระทำอยู่นั้นสอดคล้องกับเป้าหมายหรือไม่เป็นส่วนที่สำคัญ เพื่อปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยสิ่งสำคัญที่จะสร้างเป้าหมายให้ชัดเจนควรเริ่มจากการสร้างเป้าหมายจากคำถาม 5 ข้อ ดังนี้

- 1) อะไร (What)
- 2) ใคร (Who)
- 3) กับใคร (Whom)
- 4) อย่างไร หรือ เท่าไร (How)
- 5) เหตุใด (Why)

คำถามบางอย่างมีคุณสมบัติจำเพาะเจาะจง เช่น “ฉันจะเป็นคนดี” การกำหนดเป้าหมายเช่นนี้กว้างมากจนปฏิบัติได้ไม่ชัดเจน แต่หากบอกว่า “วันนี้ตอนเย็นเมื่อกลับถึงบ้านแล้วฉันจะช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านด้วยความเต็มใจ” ซึ่งจะเป็นเป้าหมายที่เจาะจงและทำได้ชัดเจนกว่ามาก

การสร้างเป้าหมายนั้นเราควรสร้างในลักษณะที่เราสามารถทำได้ทีละเล็กทีละน้อยเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายหลักที่กำหนดไว้ เช่น ในภาคเรียนนี้นักเรียนตั้งใจจะทำเกรดเฉลี่ยให้สูงขึ้น

ภาคเรียนที่ผ่านมา (เป้าหมายหลัก) สิ่งที่จะทำให้ นักเรียนบรรลุเป้าหมายนั้นคือ การปฏิบัติตามเป้าหมายย่อย ๆ ให้สำเร็จ ซึ่งได้แก่ การทำการบ้านและส่งรายงานภายในเวลาที่กำหนด อ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียน ทำข้อสอบด้วยความตั้งใจ เป็นต้น โดยใช้หลักคิดในการตั้งเป้าหมาย 4 ข้อ ได้แก่

- 1) ทำได้ด้วยตนเอง (self sufficient)
- 2) เป็นจริงได้ (realistic)
- 3) มีผลเชิงปฏิบัติ (practical)
- 4) เป็นประโยชน์ (useful)

เป้าหมายช่วยให้การดำเนินชีวิตในแต่ละวันของเราเป็นไปอย่างมีค่า และมีความหมาย ดังนั้นเราทุกคนจึงควรมีเป้าหมายในชีวิตของตนเอง

6.มีศักดิ์ศรีในการใช้ชีวิต หมายถึง สามารถปฏิบัติตามสิ่งที่คิด สิ่งที่เราประทับใจ การรักษาสัญญา ความเชื่อที่ดีงาม คุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต หลักการที่ตนเองเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรมต่อตนเองและผู้อื่น จะทำให้เรามีความเชื่อมั่นในการที่จะทำความดีและจะรู้สึกภูมิใจในตนเอง รู้จักรักตนเองเมื่อนั้นแล้วจะรู้จักรักผู้อื่น มีความสุข การเป็นคนมีศักดิ์ศรีนั้นสามารถอยู่ได้ทุกสถานการณ์ทั้งดีและร้ายเพราะรู้จักตนเองดีพอ รู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่ และทำไปเพื่ออะไร และที่สำคัญที่สุดคือ รู้ว่าตนเองเป็นคนดี ก่อให้เกิดความมั่นคงภายในใจอย่างมีสติ

การควบคุมตนเอง

การควบคุมตนเอง คือ การที่บุคคลเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยตนเอง การควบคุมตนเองเป็นการเพิ่มความสามารถของบุคคลในการควบคุมสิ่งแวดล้อม โดยที่บุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งจะต้องดำเนินการปฏิบัติรวมทั้งวางแผนการเสริมแรงด้วยตนเอง จึงเป็นการลดอิทธิพลของบุคคลอื่นลง อย่างไรก็ตาม ถ้าบุคคลที่พยายามปรับพฤติกรรมของตนเองแต่ประสบปัญหาในการควบคุมตนเอง เขาก็สามารถที่จะขอคำแนะนำหรือปรึกษาบุคคลอื่น ๆ หรือผู้เชี่ยวชาญได้ เพราะฉะนั้นการควบคุมตนเอง จึงมีได้หมายความว่า บุคคลอื่นจะเกี่ยวข้องไม่ได้ ถึงแม้ว่าบุคคลจะสามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมได้ ก็มีใช้ตัดขาดจากอิทธิพลภายนอกโดยสิ้นเชิง

ขั้นตอนในการควบคุมตนเอง

การควบคุมตนเอง มีวิธีการดังนี้ (Thoresen and Mahoney 1974 อ้างถึงใน สุพล ชัดเชื้อ 2535: 11-12)

ขั้นที่ 1 การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) คือ การกำหนดเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งด้วยตนเอง ซึ่งการตั้งเป้าหมายนี้จะช่วยให้ผู้แสดงพฤติกรรมรู้ถึงพฤติกรรมที่ต้องการกระทำอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2 การสังเกตตนเอง (Self - Monitoring) เป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกตหรือจำแนกลักษณะของพฤติกรรมของตนเอง พิจารณาว่าตนได้ทำพฤติกรรมตามเป้าหมายแล้วหรือยัง การสังเกตตนเองมักจะทำควบคู่ไปกับการบันทึกพฤติกรรม โดยการสังเกตตนเองมีขั้นตอนดังนี้

- จำแนกพฤติกรรมเป้าหมายว่า พฤติกรรมอะไรที่ต้องการสังเกต
- กำหนดเวลาที่จะสังเกตและบันทึกพฤติกรรม
- กำหนดวิธีการบันทึกและเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกพฤติกรรม
- สังเกตและบันทึกพฤติกรรม
- ทำแผนภาพหรือกราฟแสดงผลการบันทึกพฤติกรรม
- วิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึก เพื่อที่จะได้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรม

ขั้นที่ 3 การประเมินตนเอง (Self - Evaluation) หมายถึง การที่บุคคลตัดสินพฤติกรรมของตนเอง โดยการประเมินคุณค่าของพฤติกรรมจากข้อมูลที่ได้จากการบันทึกด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เขาได้พิจารณาพฤติกรรมที่กำลังกระทำอยู่อย่างถี่ถ้วน

ขั้นที่ 4 การเสริมแรงตนเอง (Self - Reinforcement) คือ การจัดผลกรรมที่เป็นแรงเสริมให้แก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วยตนเอง เพื่อให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้นโดยที่เจ้าของพฤติกรรมเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้ได้แรงเสริมนั้นด้วยตนเอง

การผ่อนคลายความเครียด

ปัญหาความเครียดเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกช่วงวัย ซึ่งหากบุคคลนั้นมีความเครียดอยู่ในระดับมากก็จะส่งผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ ดังนั้น การผ่อนคลายความเครียดจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความสุขในการดำเนินชีวิตได้ โดยเทคนิคการผ่อนคลายความเครียดมีหลายวิธี ซึ่งสามารถเลือกใช้ตามความชอบหรือความถนัดของแต่ละบุคคล ในคู่มือเล่มนี้ขอ ยกตัวอย่างการผ่อนคลายความเครียด 2 วิธี ได้แก่ การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และการทำสมาธิ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ

การฝึกผ่อนคลายกล้ามเนื้อส่วนใหญ่เป็นวิธีที่ค่อนข้างง่ายและได้ผลเร็ว มีหลายท่าให้เลือกปฏิบัติได้ การเลือกปฏิบัติควรเลือกจากความตึงเครียดเกิดขึ้นกับส่วนใดของร่างกาย แล้วจึงเลือกผ่อนคลายจากส่วนนั้น เช่น หากเกิดอาการเกร็งที่ศีรษะ คอ ก็ให้เลือกทำการบริหารเฉพาะส่วนที่มีอาการตึงเครียดนั้น

กล้ามเนื้อที่ควรฝึกมี 10 กลุ่ม คือ

1. แขนขวา	6. คอ
2. แขนซ้าย	7. อก หลัง และไหล่
3. หน้าผาก	8. หน้าท้อง และก้น
4. ตา แก้ม และจมูก	9. ขาขวา
5. ขากรรไกร ริมฝีปาก และลิ้น	10. ขาซ้าย

วิธีการฝึก

- นั่งในท่าที่สบายที่สุด วางแขน ขา อย่างสบาย ๆ ทิ้งน้ำหนักตัวทั้งหมดลงในเก้าอี้ และหลับตาลง

- เกร็งกล้ามเนื้อไปที่ละกลุ่ม ค้างไว้สัก 10 นาที แล้วจึงค่อย ๆ คลายออก จากนั้นเริ่มเกร็งใหม่สลับกันไปประมาณ 10 ครั้ง ค่อย ๆ ทำไปจนครบทั้ง 10 กลุ่ม

- เริ่มจากการกำมือ มุ่งความสนใจไปที่มือและแขนทั้งสองข้าง กำมือและเกร็งแขนให้แน่นจนรู้สึกเกร็งมากที่สุด เกร็งไว้ประมาณ 10 นาที แล้วจึงค่อย ๆ คลายออก

- บริเวณหน้าผาก คิ้ว ตา และจมูก ให้เกร็งโดยการย่นหน้าผาก คิ้ว ตา และจมูกให้มากที่สุด ค้างไว้สักครู่หนึ่ง แล้วค่อยคลายออก

- ขากรรไกร คอ ริมฝีปาก และลิ้น ให้เหยียดริมฝีปากออกไปให้มากที่สุด พร้อมทั้งกดลิ้นที่เพดานปากให้แน่นที่สุด จะทำให้รู้สึกตึงที่บริเวณลำคอ ริมฝีปาก ขากรรไกร ลิ้น เกร็งไว้ประมาณ 10 นาที แล้วจึงค่อยผ่อนคลาย

- อก หลัง และไหล่ ให้หายใจเข้าลึก ๆ และกลั้นหายใจไว้สักครู่หนึ่ง จะรู้สึกตึงบริเวณหน้าอก แล้วจึงค่อยผ่อนคลาย

- หน้าท้อง และกัน ให้แขมวท้องโดยทำท้องให้แฟบมากที่สุด เกร็งไว้สักครู่หนึ่ง แล้วจึงค่อยผ่อนคลาย คราวนี้ให้ท้องพองออกมากที่สุด เกร็งไว้สักครู่แล้วค่อยผ่อนคลาย ส่วนบริเวณกันให้ใช้วิธีขมิบก้นแล้วคลาย

- เท้าทั้งสองข้าง ให้กดปลายเท้าทั้งสองข้างลงกับพื้นให้มากที่สุด จะรู้สึกตึงบริเวณกล้ามเนื้ออง เกร็งไว้สักครู่หนึ่ง แล้วจึงค่อยผ่อนคลาย

การทำสมาธิ

การทำสมาธิ คือ การฝึกจิตให้ว่าง สงบ ด้วยการดึงความคิดให้ออกจากสถานการณ์ในขณะนั้น โดยวิธีการเพ่งความคิดไปรวมไว้ยังจุดใดจุดหนึ่ง อาจจะเป็นการเพ่งที่วัตถุ หรือการกำหนดลมหายใจเข้าออก เป็นต้น หากเราสามารถทำได้เช่นนี้แล้วเราค่อย ๆ ออกจากสภาพความคิดต่าง ๆ และเปิดหนทางสู่สมองส่วนที่เกี่ยวกับความคิดได้สำนึกและประสบการณ์ เมื่อสิ่งนี้เกิดขึ้นแขนขาอาจรู้สึกหนัก ลมหายใจช้าลง ร่างกายจะรู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น จิตใจจะแยกออกร่างกายและสภาพแวดล้อมในขณะนั้น นอกจากนี้การทำสมาธิยังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้สมองผลิตคลื่นสมองที่เรียกว่า คลื่นแอลฟาและคลื่นเบต้า คลื่นที่ผลิตออกมานี้จะช่วยให้ร่างกายมีความสมดุล มีความกลมกลืนกันมากที่สุด สภาพร่างกายไม่มีความเครียด และจิตใจไม่มีความกดดันนี้ จะทำให้ร่างกายเข้าสู่สภาพผ่อนคลาย โดยการทำสมาธิจะต้องอาศัยปัจจัย 4 ประการ ได้แก่

1.สถานที่ที่เงียบสงบ

2.การทำสมาธิต้องอยู่ในท่าที่สบาย อาจนอนบนพื้น ลำตัว แขน ขา และอวัยวะต่าง ๆ อยู่ในท่าที่สบาย หรือนั่งเก้าอี้หลังพิงพนัก เท้าและขาอยู่ในสภาพปกติ หรือนั่งบนพื้น ขาเหยียด หลังพิงฝา ท่านี้เป็นท่าที่สบายสำหรับหลาย ๆ คน แต่ตามปกติจะต้องให้กระดูกสันหลังเหยียดตรง

3.ทำร่างกายและจิตใจให้ผ่อนคลาย

4.มุ่งความสนใจไปที่จุดใดจุดหนึ่ง หรือสิ่งเดียว

โดยเทคนิคการทำสมาธิ มีหลายวิธีอาจทำสมาธิโดยการเพ่งมองที่วัตถุ หรือการท่องคำภาวนาไว้ในใจ

- การเพ่งมองวัตถุ เช่น เพ่งดูดอกไม้ เพ่งดูเปลวเทียน หรือสิ่งของอื่น ๆ ตามต้องการ ซึ่งการทำสมาธิโดยการเพ่งมองวัตถุนี้ จะต้องดึงความคิดทั้งหมดไปสนใจในสิ่งที่เพ่งเพียงจุดเดียว และถ้าหากความคิดพุ่งชนไปจากสิ่งที่กำลังเพ่งอยู่ให้พยายามดึงความคิดที่กระจัดกระจายกลับมาเพ่งที่วัตถุนั้นใหม่ ทำเช่นนี้เรื่อย ๆ ประมาณ 15-20 นาที หลังจากเลิกทำสมาธิแล้วจะรู้สึกสบายทั้งร่างกายและจิตใจ

- การท่องคำภาวนาไว้ในใจ ซึ่งคำภาวนาที่จะใช้ท่องเพื่อทำสมาธินี้ จะใช้ข้อความใดก็ได้ ตัวอย่างเช่น ท่านั่งในท่าที่สบายหลับตาแล้วท่องคำว่า ยุบหนอ พองหนอ ไว้ในใจ ท่องต่อไปเรื่อย ๆ เมื่อใดก็ตามหากใจลอยหรือความคิดหลุดไปจากคำภาวนาที่ท่องไว้ให้ค่อย ๆ ดึงความคิดกลับมาท่องคำภาวนานั้นใหม่ ทำซ้ำไปเรื่อย ๆ ประมาณ 15-20 นาที เสร็จแล้วให้ลืมตาจะพบว่าสมองรู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น

ตัวอย่างการจัด กิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมหน้าต่างหัวใจ

เวลา 60 นาที

แนวคิด

ทุกชีวิตมีคุณค่า และมีศักยภาพแฝงอยู่ภายใน ผู้ที่สามารถดึงศักยภาพของตนเองออกมาใช้ได้มากคือผู้ที่ผ่านกระบวนการฝึกวิธีรู้จักตนเอง จนกระทั่งเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้

เมื่อศักยภาพในตัวบุคคลได้ถูกดึงออกมาจะหล่อหลอมให้เกิดความเชื่อมั่นและความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และสามารถตัดสินใจอย่างฉลาด จนสามารถป้องกันตนเองจากการหลงผิดในอบายมุข หรือสารเสพติดได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกข้อดีและข้อเสียของตนเองได้
2. เพื่อให้นักเรียนยอมรับข้อดีและข้อเสียของตนเองจากมุมมองของเพื่อนสนิทได้

แนวดำเนินการ

ขั้นนำ

ครูพูดคุย และให้นักเรียนพูดถึงข้อดี ข้อเสียของตนเอง

ขั้นดำเนินการ

1. ครูอธิบายรายละเอียดของแบบสำรวจบุคลิกภาพจากการรับรู้
2. ให้นักเรียนทำใบงาน “หน้าต่างหัวใจ” โดยให้นักเรียนเลือกคำคุณศัพท์ลงในช่องหน้าต่าง และให้เพื่อนสนิทเขียนเพิ่มเติม
3. ให้นักเรียนนำเสนอหน้าต่างหัวใจของตนเอง

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้รับการทำกิจกรรม “หน้าต่างหัวใจ”
2. ครูสรุปว่า การรับรู้ลักษณะบุคลิกภาพของตนเองและของเพื่อนจะช่วยให้เกิดการรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นมากขึ้น

สื่อ/อุปกรณ์

1. แบบสำรวจบุคลิกภาพจากการรับรู้
2. ใบงาน “หน้าต่างหัวใจ”

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตการรับรู้ลักษณะบุคลิกภาพของตัวนักเรียนเองและที่เพื่อนรับรู้

แบบสำรวจบุคลิกภาพจากการรับรู้

คำชี้แจงให้นักเรียนเลือกคำ 4 คำ จากรายการคำคุณศัพท์ที่กำหนดให้แล้วใส่ลงไปในช่องที่กำหนดให้ 4 ช่อง โดยคำที่เลือกนี้อาจเป็นคำเดิมหรือเปลี่ยนคำใหม่ แต่ต้องเขียนให้ครบทั้ง 4 ช่อง แล้วเลือกเพื่อนสนิท 1 คน ทำเช่นเดียวกัน

สามารถ	พึงพา	ปัญญาดี	อดทน	อ่อนไหว
ยอมรับ	สง่างาม	เก็บตัว	มีอำนาจ	ขี้อาย
ปรับตัวได้	มีพลัง	ใจดี	น่าภาคภูมิใจ	ใจง่าย
น่าเบื่อ	แสดงตัว	มีความรู้	เจียมเจียม	ปัญญาไว
กล้าหาญ	เป็นมิตร	มีเหตุผล	ช่างไตร่ตรอง	สมัครใจทำ
สงบนิ่ง	ยึดหยุ่น	น่ารัก	ผ่อนคลาย	เห็นอกเห็นใจ
ใส่ใจ	มีความสุข	ระมัดระวัง	เคร่งศาสนา	ตึงเครียด
เบิกบานใจ	ช่วยเหลือ	สุขภาพ	รับผิดชอบ	มีคุณค่า
ฉลาด	อุดมคติ	ตกใจง่าย	ช่างค้นหา	อบอุ่น
ซับซ้อน	อิสระ	ช่างสังเกต	กล้าแสดงตน	ไหวพริบดี
เชื่อมั่น	ฉลาดประติษฐ์	เจ้าระเบียบ	มีสติรู้สึกตัว	ฉลาดหลักแหลม

ใบงาน “หน้าต่างหัวใจ”

คำชี้แจงให้นักเรียนเขียนลักษณะบุคลิกภาพของตนเอง แล้วให้เพื่อนเลือกเขียนเพิ่มเติม

ช่องที่ 1

ลักษณะที่แท้จริงของฉัน ฉันรู้ เพื่อนรู้
ตัวฉันเลือกเอง

1.
2.
3.
4.

เพื่อนฉันเลือกให้และตรงกับที่ฉันเลือก

1.
2.
3.
4.

ช่องที่ 2

ไม่ใช่ลักษณะของฉันแต่เพื่อนคิดว่าเป็นลักษณะ
ของฉัน ฉันไม่รู้ เพื่อนรู้
เพื่อนฉันเลือกให้ฉัน

1.
2.
3.
4.

ช่องที่ 3

ลักษณะที่แท้จริงของฉันฉันรู้ เพื่อนไม่รู้
ตัวฉันเลือกเอง

1.
2.
3.
4.

เพื่อนฉันเลือกให้แต่ไม่ตรงกับที่ฉันเลือก

1.
2.
3.
4.

ช่องที่ 4

ไม่ใช่ลักษณะของฉันแน่นอน ฉันไม่รู้ เพื่อนไม่รู้
ตัวฉันเลือกเอง ไม่ใช่ลักษณะของฉัน

1.
2.
3.
4.

เพื่อนฉันเลือกให้ ไม่ใช่ลักษณะของฉัน

1.
2.
3.
4.

กิจกรรมรางวัลแห่งความดี

เวลา 180 นาที

แนวคิด

การสร้างเสริมความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) คือ มีความเชื่อว่า ตนเองมีความสามารถที่จะเผชิญโลกได้ทุกสถานการณ์ และรู้ว่าตนเองมีคุณค่าเป็นคนดี มีความมั่นคงภายในจิตใจ คนที่มีความภูมิใจในตนเองสูงพร้อมที่จะแก้ไขข้อเสียของตนเอง เชื่อว่าจะฝ่าฟันปัญหาชีวิตได้ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ตาม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจความดีของตนเองที่เคยทำ
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

แนวดำเนินการ

ขั้นนำ

ครูยกตัวอย่างชาวพลเมืองดีที่ช่วยเหลือผู้อื่นจากอุบัติเหตุ ให้นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นสาเหตุของการทำความดี และผลที่ได้รับจากการทำความดีดังกล่าว

ขั้นดำเนินการ

1. ครูให้นักเรียนสำรวจความดีที่ตนเองเคยได้ทำ และความรู้สึกเมื่อได้ทำความดี
2. ให้นักเรียนทำใบงาน “รางวัลแห่งความดี” โดยให้นักเรียนวาดภาพพร้อมอธิบายเหตุการณ์ความดีที่เคยได้ทำ ความรู้สึกที่เกิดขึ้น และมอบรางวัลแห่งความดีให้กับตนเอง
3. ให้จัดทำป้ายนิเทศเพื่อแสดงความดีของตนเอง พร้อมนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยมีเนื้อหา ดังนี้

- ชื่อ – นามสกุล และชื่อเล่น
- ลักษณะนิสัยของตนเอง
- คติประจำใจ
- ความดีที่เคยทำ
- ความรู้สึกเมื่อได้ทำความดี
- รางวัลแห่งความดีที่มอบให้กับตนเอง

4. เพื่อนร่วมชั้นให้กำลังใจและชื่นชมการทำหน้าที่เมื่อเพื่อนนักเรียนนำเสนอผลงานป้ายนิเทศของตนเอง

ขั้นสรุป

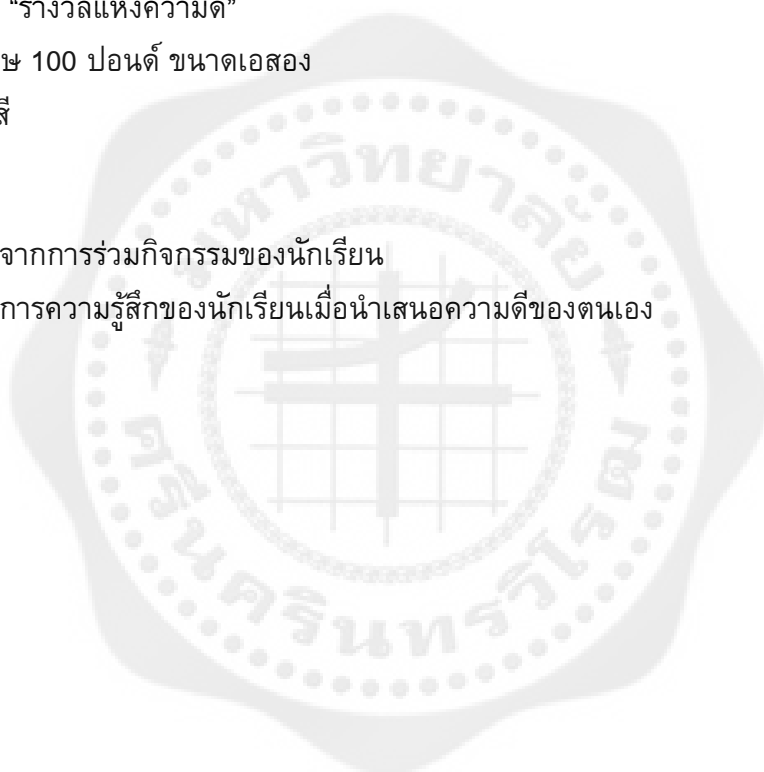
1. ให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรมรางวัลแห่งความดี
2. ครูสรุปว่า ความดีของตนเอง จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันให้นักเรียนสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้ด้วยตัวของนักเรียนเอง

สื่อ/อุปกรณ์

1. ขาวการทำความดี
2. ใบงาน “รางวัลแห่งความดี”
3. กระดาษ 100 ปอนด์ ขนาดเอสอง
4. ดินสอสี

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตการความรู้สึกของนักเรียนเมื่อนำเสนอความดีของตนเอง

ข่าวการทำความดี

เปิดใจ "พลเมืองดี" ลากผู้หญิงออกจากแท่งไฟไหม้ วินาทีนั้นไม่กลัวตาย

จากเหตุการณ์รถแท่ง เกิดเสียหลักพุ่งข้ามเกาะกลางถนนพลิกคว่ำ และมีไฟลุกไหม้ตัวรถยนต์ ระหว่างนั้นได้มีผู้หญิงวัยรุ่นคลานออกมาจากตัวรถ โดยมีพลเมืองดีช่วยลากออกมาห่างจากตัวรถประมาณ 10 เมตร และมีชายวัยกลางคนได้รับบาดเจ็บ ซึ่งมี 2 สามภรรยา วิ่งไปช่วยอุ้มเด็ก 2 คน ออกมาจากตัวรถ ก่อนที่รถจะเกิดไฟลุกไหม้ท่วมทั้งคัน ซึ่งมีชาวโซเชียลเข้าไปดูคลิปและคอมเมนต์ชื่นชมพลเมืองดีเป็นจำนวนมาก

วินาทีชีวิต พลเมืองดีดึงร่างผู้หญิง-เด็ก 2 คน ออกจากซากแท่งไฟลุกท่วม

ล่าสุด วันนี้ (13 มิ.ย. 61) ผู้สื่อข่าวได้พบตัว นายอุดมเดช ประเสริฐชัยโชคดี อายุ 41 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์และเจ้าของคลิป ได้รับการเปิดเผยว่า ขณะนั้นตนเองได้ขับรถออกจากบ้านเพื่อเดินทางไปทำธุระส่วนตัวที่ อ.ปากช่อง ระหว่างทางก็พบอุบัติเหตุดังกล่าว จึงได้จอดรถข้างทางแล้ววิ่งเข้าไปเพื่อที่จะช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บ ตามสัญชาตญาณของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งขณะนั้นมีคนเข้าไปช่วยเหลือเด็กเล็ก 2 คน ออกมาจากรถแล้ว รวมทั้งชายคนขับรถ ส่วนตนเองเห็นว่ามีหญิงสาวที่นอนอยู่ข้างรถ และร้องด้วยความเจ็บปวด ขณะเดียวกันไฟก็กำลังเริ่มจะลุกไหม้รถทั้งคัน จึงได้วิ่งเข้าไปช่วยเหลือ แต่เห็นว่าหญิงสาวคนดังกล่าวได้รับบาดเจ็บขาหัก จึงไม่กล้าที่จะอุ้มออกมา เพราะเกรงว่าจะกระทบแผลที่ขา ครั้นจะปล่อยไว้อีกกลัวว่ารถจะเกิดระเบิด ทำให้คนเจ็บได้รับอันตรายถึงชีวิต จึงได้ตัดสินใจลากสาวคนดังกล่าวออกมาห่างจากตัวรถประมาณ 10 เมตร เพื่อให้พ้นเขต

อันตราย โดยที่ขณะนั้นไม่ได้คิดกลัวอันตรายใดๆ คิดอย่างเดียวคือต้องช่วยเหลือคนเจ็บออกมาให้ได้ ก่อนที่จะตัดสินใจหยิบโทรศัพท์มือถือมาถ่ายภาพเหตุการณ์ไว้ และได้บอกกับหญิงสาวคนดังกล่าวว่า ให้นอนนิ่งๆ ไว้ก่อน รอให้ทีมแพทย์มาช่วยปฐมพยาบาล

นอกจากนี้ตนก็ได้วิ่งไปถ่ายคลิปคู่สามีภรรยา ที่เป็นฮีโร่เสี่ยงอันตราย เข้าไปช่วยเหลือชีวิตเด็กเล็กทั้ง 2 คน ออกมาจากตัวรถไว้ได้หวุดหวิด ก่อนที่รถจะเกิดไฟไหม้วอดทั้งคัน และนำคลิปไปเผยแพร่ให้ชาวโซเชียลได้เห็นเหตุการณ์ พร้อมกับชื่นชมสองสามีภรรยาที่เสี่ยงชีวิตช่วยเด็กทั้ง 2 คน ด้วย

นายอุดมเดช กล่าวอีกว่า ทั้งนี้ก่อนหน้านี้จะประสบเหตุการณ์ครั้งนี้ ตนก็เคยไปประสบเจอเหตุการณ์อุบัติเหตุมาแล้ว 2 ครั้ง เมื่อปีก่อนที่ถนนมิตรภาพ อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ซึ่งครั้งนั้นเป็นอุบัติเหตุรถเก๋งพลิกคว่ำ แล้วตนก็ไปช่วยเหลือหญิงสาวที่ติดอยู่ในรถ ส่วนอีกเหตุการณ์เป็นอุบัติเหตุบนถนนสาย 304 ราชสีมา-กบินทร์บุรี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นอุบัติเหตุรถยนต์เสียหลักพลิกคว่ำเช่นเดียวกัน ซึ่งตนก็หยุดรถเข้าไปช่วยเหลือคนที่อยู่ในรถ

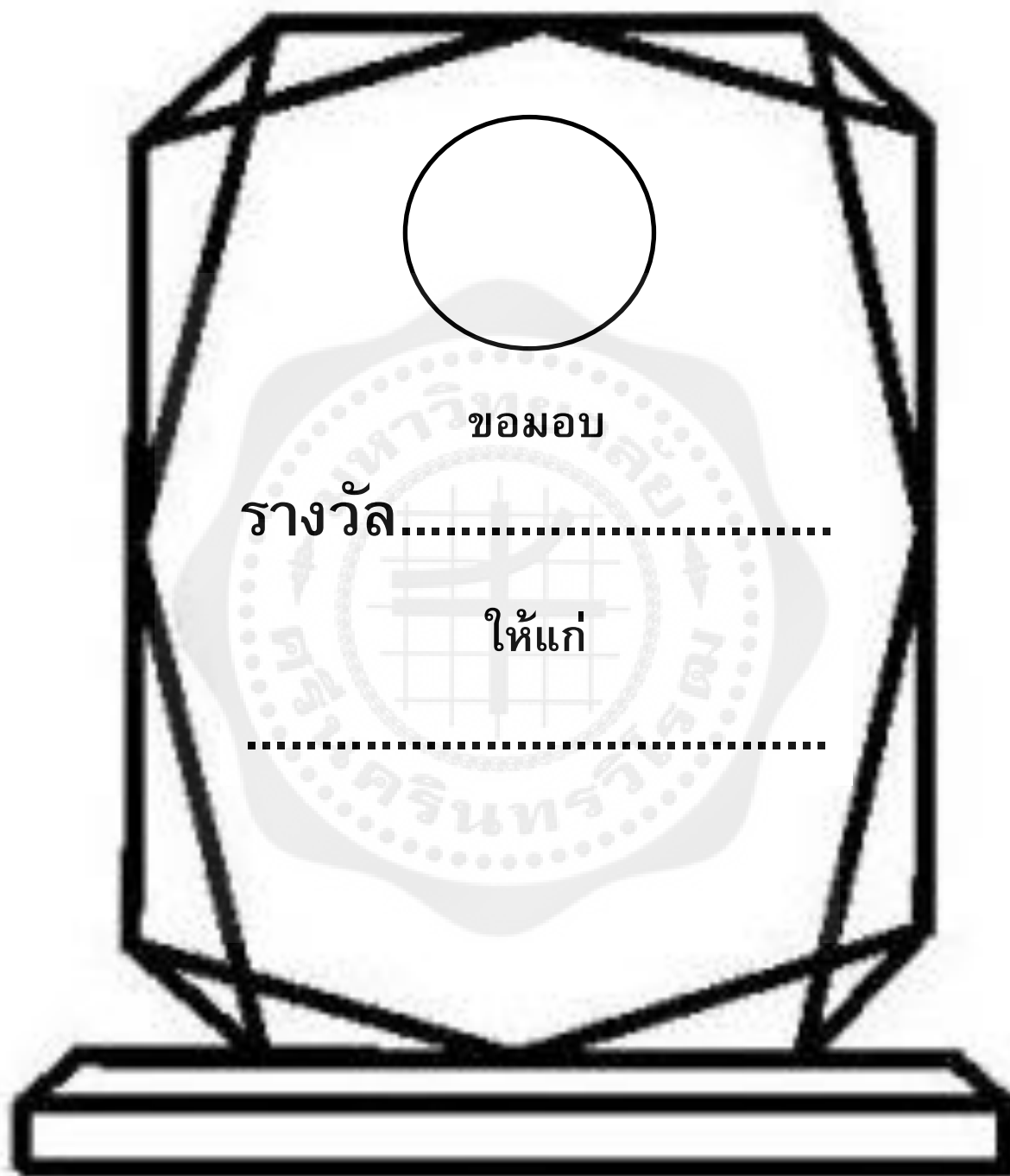
ทั้งนี้ ตนก็อยากฝากเตือนผู้ขับขี่ทุกคนให้ใช้ความระมัดระวังในการขับรถทุกครั้ง เพราะหาร่างกายไม่พร้อมหรือประมาทก็อาจทำให้เกิดอันตรายกับตัวเองและผู้อื่นได้

ใบงาน “รางวัลแห่งความดี”

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพเหตุการณ์ที่เคยทำความดี พร้อมอธิบายเหตุการณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนมอบรางวัลแห่งความดีให้แก่ตนเอง โดยคิดชื่อรางวัลที่เกี่ยวข้องกับความดีนั้น
เช่น รางวัลคนขยันแห่งปี เป็นต้น

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวชยาภรณ์ กองสมบัติ
วันเดือนปีเกิด	2 ตุลาคม พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	20/12 หมู่ที่ 2 ตำบลหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	นักจิตวิทยา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	มัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2552	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2556	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาจิตวิทยา (เกียรตินิยมอันดับสอง) จาก มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2561	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาจิตวิทยาพัฒนามนุษย์และการให้คำปรึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร